STANDARDIZACIJA

Bilten JUGOSLOVENSKOG ZAVODA ZA STANDARDIZACIJU

7
JUL
1967.
BEOGRAD

Izdavač
JUGOSLOVENSKI ZAVOD ZA STANDARDIZACIJU
Beograd, Cara Uroša 54

Odgovorni urednik
Slavoljub Vitorović, dipl. inž.

Urednik za štampu: Dobrinka Čonkin

STANDARDIZACIJA

BILTEN JUGOSLOVENSKOG ZAVODA ZA STANDARDIZACIJU

BEOGRAD
JUL — 1967.
STRANA 1—33

SADRŽAJ

DK 389.6

Predlog br. 7201	Izrada standarda SMERNICE ZA REDIGOVANJE I UOBLIČENJE STANDARDA	J U S A.A0.003 1967.

Elaboration of standards. Directives for redaction and presentation of standards

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. novembar 1967.

SADRŽAJ

1 Predmet standarda

Ovaj standard utvrđuje principe formulisanja jugoslovenskih standarda i propisuje njihov spoljni oblik u cilju jednoobraznog načina izlaganja i rasporeda materije, korišćenja jedinstvene terminologije, jedinstvenih oznaka i jedinica veličina i t.sl. Odredbe ovog standarda mogu korisno poslužiti i kao uputstvo pri izradi internih standarda po preduzećima.

2 Format standarda

Standardi se štampaju, načelno, na formatu A4 (210 mm × 297 mm). Izuzetno, može se koristiti format A3 (297 mm × × 420 mm), ako su u pitanju tabele ili crteži koji se ne mogu smestiti na format A4. Standardi na formatu A3 predviđaju se po odredbama JUS M.A0.011 »Previjanje crteža«, na način predviđen za previjanje za ulaganje u mapu sa mehanizmom.

Pojedine grupe standarda mogu se, pored toga, štampati još i u vidu priručnika formata A5.

3 Sastav naslovne strane; oznake strana

3.1 Podela naslovne strane

Naslovna strana standarda ima oblik pokazan na slici 1. Ona ima 9 uokvirenih polja, označena sa (1) do (9). Namena tih polja objašnjena je u tač. 3.2 i 3.3.

3.2 **Namena pojedinih polja naslovne strane**

Polja (1), (2) i (3) služe za identifikaciju standarda. Polje (1) sadrži naziv standarda, polje (2) njegovu oznaku po klasifikaciji jugoslovenskih standarda i polje (3) broj rešenja o donošenju toga standarda i broj službenog lista u kome je rešenje objavljeno.

Polje (4) služi za obaveštenje o obaveznosti standarda i datumu stupanja na snagu.
Polje (5) služi za naziv standarda na jednom ili više stranih jezika (za sada je to engleski prevod naziva).
Polje (6) služi za tekst i po potrebi za uvodna obaveštenja o standardu.
U polje (7) stavlja se redni broj izdanja standarda.
Polje (8) sadrži tekst: Jugoslovenski zavod za standardizaciju.
U polje (9) stavlja se redni broj obnove standarda.

Slika 1

3.3 **Bliža uputstva za popunjavanje pojedinih polja naslovne strane**

3.31 Naziv standarda i njegova oznaka po klasifikaciji

3.311 Naziv standarda treba da u što sažetijem obliku izrazi njegov sadržaj.

Ako standard pripada jednoj grupi koja obrađuje određenu materiju, što je vrlo čest slučaj, onda se naziv sastoji iz naziva grupe i iz naziva standarda. Ti naslovi se pišu jedan ispod drugog, npr.:

Ispitivanje parafina

Određivanje tačke očvršćavanja

Ako veći broj standarda obrađuje izvesnu materiju, može biti celishodno da se grupa standarda deli na podgrupe. U tom slučaju naziv sadrži naziv grupe, naziv podgrupe i naziv samog standarda, npr.:

Tolerancije u mašinogradnji

Granična merila

Objašnjenja i definicije pojmova

No, ispisivanje naziva standarda u 2 reda može biti celishodno i ako standard ne pripada grupi standarda. U tom slučaju se naziv proširuje bližim obaveštenjem o sadržaju standarda, npr.:

Spiralne burgije sa koničnom drškom

Oblik i mere

Kada se naziv štampa u dva ili više redova, treba, po pravilu, krupnijim slovima istaći glavni deo naziva.

3.312 U standardima koji se odnose na proizvode naziv proizvoda u nazivu standarda stavlja se po pravilu u množini, ako standard obuhvata više veličina, varijanata i sl., u protivnom, stavlja se u jednini, npr.:

Cilindrične kapice

Mere

ali:

Stopalo minijatur sa 7 nožica

Mere

U standardima koji sadrže tehničke uslove kvaliteta, naziv proizvoda na koji se standard odnosi stavlja se uvek u množini, npr.:

Bitumenske trake za hidroizolacije

Proveravanje kvaliteta

3.313 Pri davanju oznake (broja) standarda treba se strogo pridržavati sistema klasifikacije jugoslovenskih standarda i treba uvek imati u vidu perspektivu donošenja daljih standarda iz iste grupe. Početne brojeve, od 001 do 020 treba uvek rezervisati za standarde opšteg karaktera iz odnosne grupe, npr. za standarde koji sadrže terminologiju, klasifikaciju tipova i sl. Ako se predviđa da će grupa obuhvatiti veći broj standarda, treba u početku načiniti plan označavanja pojedinih standarda u grupi, kako bi standardi jedne grupe dobili oznake po izvesnom sistemu.

3.314 Pri davanju naziva i oznake standarda mora se strogo voditi računa da se ne pojave dva standarda sa istim nazivom ili istom oznakom. Čak i ako se radi o proizvodima vrlo srodnim, mora se naći načina da se nazivi standarda koji se na njih odnose međusobno razlikuju, npr.:
JUS B.H3.131 Cirkulaciono ulje, ekstra lako
JUS B.H3.132 Cirkulaciono ulje, naročito lako

3.315 Po pravilu, svaki standard proizvoda, izuzev standarda koji sadrže tehničke uslove kvaliteta, treba da se odnosi samo na jedan tip proizvoda. Izuzetak su standardi koji sadrže više proizvođačkih varijanti istoga tipa proizvoda čije razlike nastaju kao rezultat različitih tehnoloških procesa, ali koje za potrošača nemaju značaja, npr. vijci sa rezanim i valjanim navojem.

3.316 Ispod klasifikacione oznake standarda stavlja se mesec i godina izdanja standarda.

3.32 Obaveštenje o obaveznosti standarda
U polje (4) stavlja se, prema slučaju, jedan od sledeća dva teksta:

Jugoslovenski standard
sa obaveznom primenom
od .....

ili

Jugoslovenski standard
sa primenom
od .....

Datum početka primene standarda mora se tako odrediti da od puštanja standarda u prodaju do početka njegove primene bude dovoljno dug vremenski razmak za prilagođavanje proizvodnje novom standardu, naročito ako su u pitanju znatnije izmene tehnološkog procesa. Taj vremenski razmak ni u kom slučaju ne sme biti kraći od jednog meseca.

3.33 Naziv standarda na stranom jeziku

Prilikom prevođenja naziva standarda na strani jezik treba naziv prilagoditi duhu stranog jezika.

3.34 Uvodna obaveštenja

U gornjem delu polja (6) štampaju se kurzivom potrebna uvodna obaveštenja koja ne spadaju u tekst standarda. Takva obaveštenja potrebna su naročito u sledećim slučajevima:

a) kada je potrebno da se naznači da je standard nastao revizijom prethodnog izdanja standarda istog broja, ili da on zamenjuje jedan ili više standarda (ali ne i standard istog broja) koji su stavljeni van snage; to obaveštenje može biti dopunjeno podatkom da je izvršena delimična ili potpuna prerada prethodnog izdanja standarda;

b) kada je potrebno da se naznači da je standard nastao na bazi određenog dokumenta neke međunarodne organizacije, u prvom redu Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO ili IEC); dokumenti na kojima se standardi baziraju su na prvom mestu preporuke, zatim predlozi preporuke ili nacrti predloga preporuke; u svakom slučaju treba citirati broj i datum izdanja odnosnog dokumenta; citiranje standarda drugih zemalja na ovom mestu treba izbegavati; ovo obaveštenje treba po mogućnosti da izrazi da li je standard potpuno ili delimično usklađen sa citiranim međunarodnim dokumentom, ili je samo na njemu zasnovan.

3.35 Obaveštenje o rednom broju izdanja i obnove standarda

3.351 Pri popunjavanju polja (7) i (9) u smislu tač. 3.2 treba razlikovati nova izdanja i obnove bez izmena istog izdanja standarda.

3.352 Pod novim izdanjem standarda podrazumeva se ponovno štampanje standarda u koji su unete neke suštinske izmene (u izuzetnim slučajevima i ispravka štamparskih grešaka može da unosi suštinsku izmenu). Štampanje novog izdanja uslovljeno je donošenjem odgovarajućeg rešenja koje se štampa u Službenom listu SFRJ. U tom slučaju se u polju (2) ispod klasifikacione oznake standarda stavlja mesec i godina štampanja tog novog izdanja.

3.353 Pod obnovom bez izmena podrazumeva se ponovno umnožavanje istog izdanja standarda, samo sa eventualnom ispravkom štamparskih grešaka koje suštinski ne menjaju standard. Prema tome, obnove se uvek vezuju za određeno izdanje, npr. II izdanje, 1. obnova bez izmene (bez obzira na to da li je prethodno izdanje obnavljano). Izuzetak su obnove prvog izdanja. Tu se označuje samo broj obnove, npr. 3. obnova, bez oznake izdanja.

U polju (2) obnovljenih standarda ostavlja se nepromenjeni mesec i godina izdanja standarda.

3.4 **Ostali podaci na naslovnoj strani**

3.41 Sa leve strane naslovne strane, izvan okvira, paralelno sa njegovom dužom stranicom, štampa se tekst: »Preštampavanje ili prevođenje u celosti ili u izvodima samo uz odobrenje Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju Beograd.«

3.42 U gornjem desnom uglu naslovne strane, iznad okvira, stavlja se oznaka standarda po međunarodnoj decimalnoj klasifikaciji, koja sadrži slova DK i broj. Oznaka po međunarodnoj decimalnoj klasifikaciji treba, po mogućstvu, što tačnije da odgovara sadržaju, odnosno nazivu standarda. Ako je naziv standarda takve prirode da se može označiti raznim brojevima decimalne klasifikacije, u zavisnosti od kriterija po kome se razvrstava, treba staviti oba, ili više brojeva, odvojeno znakom »:«. Na primer, standard navoja za bicikle dobija DK oznaku:

DK 629.118:621.882.082

Broj 629.118 označava da se standard odnosi na bicikle, a 621.882.082 da se odnosi na navoje. Pri tome je težište stavljeno na činjenicu da standard pripada grupi standarda o biciklima. Kada bi se htelo da istakne da standard prvenstveno pripada grupi standarda o navojima, redosled brojeva bi bio obrnut, tj. DK 621.882.082:629.118.

3.5 **Oznake strana**

3.51 U desnom donjem uglu polja (6) naslovne strane stavlja se obaveštenje koliko strana standard sadrži, rečima: »Ukupno strana.....«

3.52 Sve strane standarda, sem naslovne, dobijaju okvir prema sl. 2. Iznad okvira, na parnim stranama u gornjem levom uglu, a na neparnim stranama u gornjem desnom uglu, stavlja se oznaka standarda i redni broj strane, npr. JUS N.C4.420, Strana 3, odnosno Strana 2 JUS N.C4.420.

Okvir na parnim stranama pomeren je od desne ivice strane za 25 mm ulevo, a na neparnim stranama od leve ivice za 25 mm udesno.

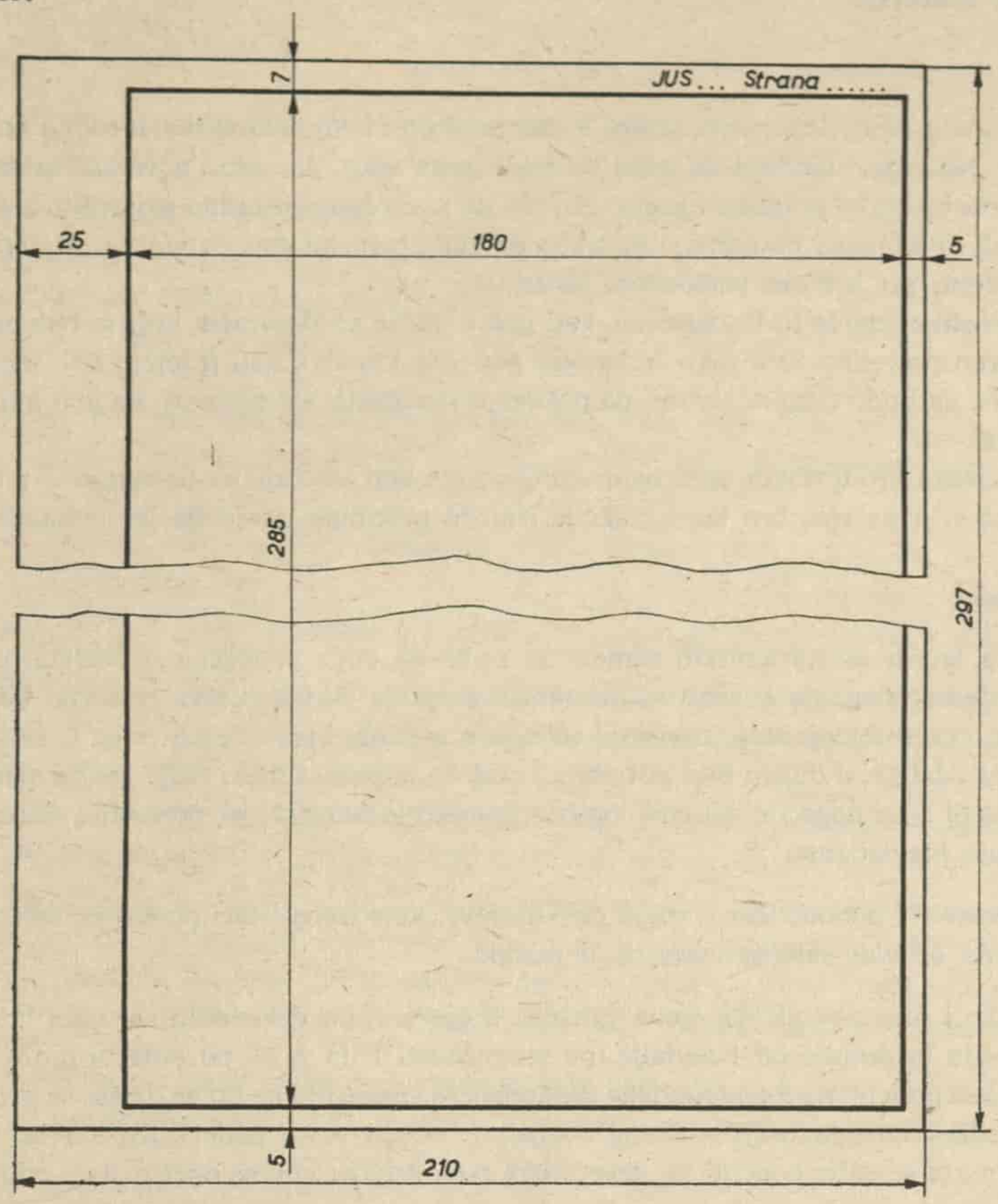

Slika 2

3.6 Popunjavanje naslovne strane formata A3

Naslovna strana standarda formata A3 ima oblik pokazan na sl. 3, a njeno popunjavanje vrši se na isti način kao popunjavanje naslovne strane formata A4.

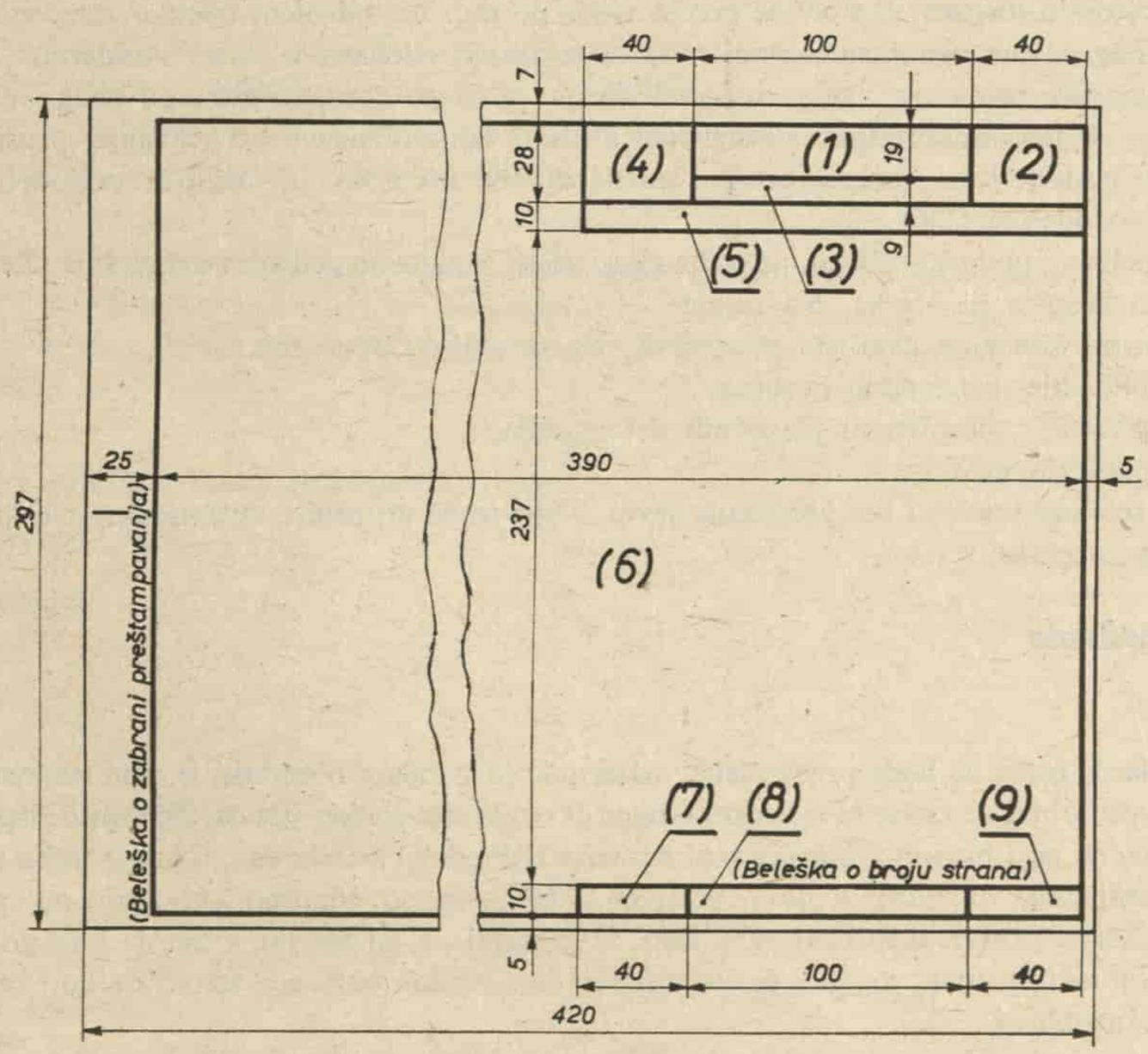

Slika 3

4 Način izlaganja materije

4.1 Opšte smernice

Izlaganje materije treba da bude logično, jasno, nedvosmisleno i lako razumljivo, a toliko sažeto koliko je moguće bez uštrba po jasnoću. Načelno, standard ne treba da bude pisan tako, da mu je potreban komentar da bi bio razumljiv. Svaka odredba mora biti tako potpuno i jasno izložena da se može neposredno primeniti bez ikakvih dopunskih objašnjenja. Ako su ipak objašnjenja potrebna, ona treba da budu sastavni deo standarda. Materija treba da bude raspoređena logičnim redom, po jednom utvrđenom sistemu.

Uz tekst treba dati slike (crteže ili fotografije), kad god to može da doprinese boljem razumevanju, no samo u obimu u kome je to stvarno potrebno. Isto tako treba, gde god je to korisno, dati primere koji mogu bolje da objasne tekst. Slike i primeri treba da budu tako odabrani, da pokazuju što opštije slučajeve, tj. da je u njima primenjen što veći broj odredaba iz teksta.

Sadržaj standarda mora biti u skladu sa drugim standardima koji zasecaju u istu materiju, a u prvom redu sa osnovnim standardima. Tako isto ne sme biti kontradikcije između pojedinih odredaba istog standarda.

4.2 Označavanje odeljaka

4.21 Materija standarda, izuzev sasvim kratkih standarda, treba da bude podeljena u odeljke, pododeljke itd., kojima se obezbeđuje preglednost izlaganja i jasno međusobno odvajanje takvih delova materije koji sačinjavaju zaokružene celine. Dokle će se ići u raščlanjavanju zavisi od veličine standarda i prirode materije. U kraćim standardima dovoljno je raščlanjavanje na odeljke, u dužim biće potrebna i podela na pododeljke i dalje još na manje delove. Raščlanjavanje ne treba vršiti u većoj meri nego što zahteva logično grupisanje materije, jer preterana rascepkanost materije ne povećava nego smanjuje preglednost.

4.22 Odeljcima, a po potrebi i pododeljcima, treba dati naslove, koje treba istaći podesnim sredstvima grafičke realizacije. Iz naslova treba da se vidi suština materije u odeljku.

4.23 Odeljke, pododeljke i niže pododeljke treba označiti brojevima po dekadnom sistemu, na sledeći način:

Odeljci se označavaju brojevima od 1 nadalje (po mogućnosti 1 do 9, ali po potrebi može se ići i preko toga).

Svaki odeljak može se podeliti na 9 pododeljaka. Pododeljci se označuju na taj način što se broju glavnog odeljka doda redni broj pododeljka. Između broja glavnog odeljka i rednog broja pododeljka stavlja se tačka.

Svaki pododeljak može se dalje podeliti na devet nižih pododeljaka koji se opet označavaju na taj način, što se oznaci pododeljka doda redni broj nižeg pododeljka. Između oznake pododeljka i rednog broja nižeg pododeljka ne stavlja se tačka. Po istom principu može se vršiti podela na još niže pododeljke i njihovo označavanje, s tim da se oznake pododeljka koje sadrže više od 3 cifre dele u grupe od po 3 cifre (poslednja grupa može imati manje od 3 cifre), međusobno odvojene tačkama, npr.

3.231.145.2

Označavanje pojedinih stavova, ako oni ne predstavljaju po sadržaju odvojene odeljke, odnosno pododeljke, ne vrši se. Primena izloženog načina označavanja vidi se iz označavanja odeljaka u ovom standardu.

Ponekad je nemoguće izvesti raščlanjavanje materije potpuno po gornjem principu zbog velike obimnosti ili zbog prirode materije. U takvim izuzetnim slučajevima može se izloženi sistem označavanja proširiti na taj način što se za označavanje pododeljaka koriste brojevi od 01 do 99, tako da bi oznaka pododeljka bila npr. 5.06, a oznaka nižeg pododeljka 5.061.

Označavanje odeljaka, pododeljaka itd. ne treba zameniti sa oznakama prilikom nabrajanja. Za tu svrhu mogu se koristiti mala slova latinice ili brojke. Na primer:

»5.63 Prilikom proveravanja kvaliteta materijala vrše se sledeća ispitivanja:
— a) ispitivanje mehaničkih osobina,
— b) ispitivanje sposobnosti plastičnih deformacija,
— c) ispitivanje varivosti".

No nabrajanje se može izvršiti i bez korišćenja slova. Slova treba primeniti, uglavnom, tada, kada je to potrebno radi citiranja u daljem tekstu.

5 Struktura standarda

5.1 Opšte smernice

Struktura standarda treba da bude prilagođena materiji koju standard obrađuje, tj. tipu standarda. Stoga je nemoguće utvrditi jedan opšti obrazac kome bi trebalo prilagoditi strukturu svakog standarda, sem opšteg pravila da svaki standard treba da sadrž. pod brojem 1 odeljak pod naslovom »Predmet standarda«, u kome treba sažeto da bude izloženo šta je cilj donošenja toga standarda i, ako je potrebno, obim važnosti, odnosno isključenje od važnosti standarda (npr.: »Standard ne važi za osobne dizalice«). Sem toga, svaki standard, po pravilu, treba da ima podatak o vezi sa drugim standardima (vidi tač. 8). Ipak, moguće je utvrditi nekoliko tipskih obrazaca strukture koji obuhvataju veliku većinu standarda iz svih oblasti.

5.2 **Tipovi standarda**

5.21 Svaki standard, sa retkim izuzecima, može se razvrstati u jedan od sledećih tipova:

— a) standard oblika i mera,
— b) standard kvaliteta materijala,
— c) kompleksni standard,
— d) standard tehnoloških postupaka,
— e) osnovni i opšti standardi.

5.22 Standardi oblika i mera su standardi koji propisuju samo oblik i mere pojedinih proizvoda, ne ulazeći u pitanja osobina materijala, načina izrade, načina proveravanja kvaliteta itd. Pri tome, standardom mogu biti propisane sve mere ili samo neke od njih, npr.:

JUS D.E1.020 — Građevinska stolarija. Unutarnja vrata za stanove.

U istu vrstu ulaze i tipizacioni standardi, koji propisuju tipove neke vrste proizvoda, određujući izvesne ili sve parametre tipiziranog proizvoda. To su na primer standardi za tipizaciju pumpi, vozila i slično.

5.23 Standardi kvaliteta materijala su standardi koji propisuju osobine nekog materijala, bilo kao sirovine ili u vidu gotovog proizvoda, ne vezujući se za neki određeni oblik i dimenzije, ili pak u zavisnosti od nekih opštih oblika i dimenzija, koji ipak nisu vezani za jedan određeni proizvod, npr.:

JUS D.E1.012 — Građevinska stolarija. Kvalitet materijala za izradu prozora i balkonskih vrata za stanove.
U istu grupu ulaze npr. standardi za gvozdeni liv, za razne vrste čelika i slično.

U istu vrstu, ali kao podvrsta, s obzirom na nešto izmenjenu strukturu, ulaze takvi standardi koji propisuju materijal nekog konkretnog proizvoda ili grupe proizvoda, određujući, pored osobina materijala, još eventualno i način proizvodnje, način proveravanja kvaliteta (preuzimanje) i druge propise u vezi sa isporukom odnosnog proizvoda. To su standardi označeni kao »Tehnički propisi za izradu i isporuku« nekog određenog proizvoda, (npr.: turpija).

5.24 Kompleksni standardi su standardi koji kompleksno definišu neki proizvod, dakle propisuju kako njegov oblik i mere bilo potpuno ili delimično, tako isto i kvalitet materijala, način proveravanja kvaliteta i drugo, npr. JUS M.B2.300 — Rascepke.

5.25 Standardi tehnoloških postupaka su standardi koji propisuju ili daju smernice za izvršavanje izvesnih tehnoloških postupaka bez obzira na to na kojim proizvodima će se ti postupci primeniti npr.:

JUS C.T3.030 — Tehnika varenja metala. Oblici i dimenzije žlebova za zavarivanje čelika topljenjem.
U ovu grupu spadaju i standardi koji se odnose na metode ispitivanja, merenja i slično, kao i onih koji daju metode ili postupak proračunavanja, konstruisanja itd.

5.26 Osnovni i opšti standardi su standardi koji ne obrađuju određene proizvode, nego utvrđuju bilo izvesne opšte principe, bilo izvesne opšte norme ili postavke koje treba primenjivati bilo u celokupnoj standardizaciji, ili u izvesnim njenim oblastima, ili u praktičnom životu. Takvi su na primer standardi o standardnim brojevima, o jedinicama mere, o znacima za razne naučne i tehničke pojmove i veličine, o normalnoj temperaturi, vlazi i slično, o crtežima, o sistemu tolerancija itd.

U istu vrstu standarda ulaze, sa gledišta načina izlaganja materije, i takvi opšti standardi, koji su doduše vezani za određene proizvode, ili grupe proizvoda, ali ne definišu te proizvode kao takve, nego samo propisuju oblik ili mere ili oblik i mere, ili neke druge osobine nekog elementa koji se na tim proizvodima pojavljuje. Takvi su na primer standardi o navojima.

5.3 **Tipska struktura pojedinih tipova standarda**

5.31 Struktura standarda oblika i mera:

1 Predmet standarda
2 Oblik i mere:
— tekst,
— slika,
— tabela mera (ako se proizvod izrađuje u više veličina)
3 Kvalitet materijala i izrada
— kratko obaveštenje o kvalitetu materijala i izrade (najčešće uz pozivanje na standard u kome su pitanja materijala iscrpnije obrađena),
4 Proveravanje kvaliteta
— kratko obaveštenje o načinu proveravanja kvaliteta, uz pozivanje na odnosni standard,

5 Označavanje (vidi tač. 7.3.),

6 Pakovanje i isporuka

— kratko obaveštenje (obično uz pozivanje na odnosni standard — tehničke uslove isporuke)

Veza sa drugim standardima

5.32 Struktura standarda kvaliteta materijala:

1 Predmet standarda

2 Hemijski sastav

3. Osobine (mehaničke, tehnološke itd.)

4 Klasifikacija, tj. podela u klase kvaliteta (ako je potrebno)

5 Oblik i mere (tu se samo upućuje na druge standarde u kojima su oblik i mere propisani)

6 Tehnološki postupci izrade (po potrebi)

7 Način proveravanja kvaliteta (može biti i samo pozivanje na odgovarajući poseban standard)

8 Označavanje proizvoda (po potrebi)

9 Način pakovanja, transporta i smeštaja

10 Garancija

Veza sa drugim standardima

Standard može biti upotpunjen i smernicama za primenu.

5.33 Struktura kompleksnog standarda:

1 Predmet standarda

2 Oblik i mere

— tekst,
— slika,
— tabela (po potrebi)

3 Kvalitet materijala

— hemijski sastav,
— osobine,
— dozvoljene greške

4 Izrada

— postupak izrade (po potrebi)
— uslovi kvaliteta (osobine uslovljene izradom)

5 Proveravanje kvaliteta materijala i izrade

— opšte odredbe
— uzimanje uzoraka (broj i veličina uzoraka i način uzimanja)
— vrste ispitivanja
— postupci ispitivanja
— ocena rezultata ispitivanja

6 Označavanje (na proizvodima i u dokumentaciji)

7 Pakovanje i isporuka

— veličina jedinica pakovanja
— vrsta ambalaže
— oznake na ambalaži
— način transporta (po potrebi)
— uslovi smeštaja (po potrebi)

8 Uputstva za primenu (po potrebi)

9 Garancija (po potrebi)

Veza sa drugim standardima

5.34 Struktura standarda tehnoloških postupaka:

1 Predmet standarda

2 Definicije

3, 4, itd. } Logičnim redom izložene smernice tehnološkog postupka, postupka projektovanja, proračunavanja i sl.

Veza sa drugim standardima

5.35 Struktura osnovnih i opštih standarda

1 Predmet standarda

2 Definicije

3, 4, itd. } Logičnim redom raščlanjen ostali tekst standarda

Veza sa drugim standardima

S obzirom na veliku raznolikost standarda ovoga tipa nemoguće je dati opštu šemu strukture ovih standarda.

5.4 Zajedničke odredbe

U tač. 5.3 izložene su tipske šeme strukture koje će biti primenjive na veliku većinu svih standarda, bilo u celini, bilo sa manjim ili većim odstupanjima. U pojedinim slučajevima mogu se dodavati i drugi odeljci koji ovde nisu predviđeni, ili izostavljati neke odeljke, sažimati po dva ili više odeljaka ujedno itd. Npr. u nekim standardima oblika i mera potrebno je da se osim mera proizvoda u standard unesu i razni podaci o profilu proizvoda, kao površina preseka, momenti statičke otpornosti i sl., zatim podaci o primeni proizvoda itd.

Ponekad je potrebno da se izdvoje u poseban standard npr. metode uzimanja uzoraka za proveravanje kvaliteta nekih materijala ili proizvoda, zatim pojedine metode ispitivanja materijala i t.sl. U tim slučajevima mora se struktura standarda prilagoditi konkretnoj materiji, s tim da izlaganje bude logičnim redosledom i jasno.

5.5 Odredbe o dozvoljenim odstupanjima

U svim standardima koji propisuju da proizvod mora imati određene osobine (kvalitet, oblik, mere itd.) načelno treba da budu predviđena i dozvoljena odstupanja od tih propisanih osobina. Odredbe o dozvoljenim odstupanjima moraju biti precizne i jasne, po mogućnosti date u apsolutnim vrednostima, a ne u procentima. Ako se, izuzetno, predviđaju dozvoljena odstupanja u procentima, mora se uvek precizirati na koju vrednost se odnose ti procenti.

Isto tako, ako je u standardu propisano da se ispitivanje kvaliteta vrši na više uzoraka, a da se kao rezultat uzima srednja vrednost, s tim da se pojedinačne vrednosti mogu razlikovati među sobom za određeni procenat, treba precizirati na koju se vrednost procenat odnosi (na najnižu, najvišu ili srednju).

5.6 Definicije pojmova i termini

Pojmove, vezane za materiju koju standard ili grupa standarda obrađuje a koji se češće upotrebljavaju ili čije značenje nije sa sigurnošću jasno iz termina upotrebljenih za njih treba u standardu definisati. Ako su ti pojmovi vezani samo za jedan standard, treba definicije dati u tom samom standardu, u uvodnom delu. Ako su pak pojmovi vezani za grupu standarda što je najčešći slučaj, treba njihove definicije dati u jednom posebnom standardu.

Definicije pojmova mogu se dati rečima ili slikom ili na oba načina. Kad god je to moguće, treba definiciji dodati sliku. Pored toga, treba za svaki pojam dati termin koji se u svim standardima ima dosledno da primenjuje. Upotreba tih termina u preduzećima, ustanovama, školi itd. nije obavezna ali se preporučuje. Međutim, ako se u ugovorima itd. citiraju odredbe standarda u kojima su spomenuti neki termini, moraju ti termini biti citirani onako kako glase u standardu. Za pojmove koji se češće upotrebljavaju treba po mogućstvu uvek dati i znake podesne za korišćenje na crtežima, u tabelama, u obrascima za računanje itd. Ti znaci treba da budu u skladu sa osnovnim standardima za znake, na primer za pojam koji izražava neku površinu treba upotrebiti znak predviđen za površine uopšte, po potrebi sa nekim dopunskim indeksom i tome slično.

Ako su za neki pojam u širokoj upotrebi dva termina, ili jedan termin na izvesnom jezičkom području nepoznat, mogu se za taj pojam, kada se u standardu prvi put pojavi, staviti oba termina, s tim da drugi termin bude u zagradi. U daljem tekstu mora se koristiti samo termin ispred zagrade.

6 Tehnika redigovanja standarda

6.1 Izbor i označavanje jedinica mere

Od jedinica mere, predviđenih u osnovnom standardu za jedinice, na primer m, mm, kg, g treba koristiti one jedinice koje će u konkretnom slučaju dati najpodesnije brojčane vrednosti, tj. vrednosti koje daju po mogućnosti cele brojeve i što manji broj cifarskih mesta. Tako na primer dužinu od 25 mm treba tako izraziti, a ne sa 0,025 m. S druge strane, treba pisati na primer: 50 kp/mm^2, a ne 5000 kp/cm^2 sem u slučaju ako je ovo opšte usvojena praksa (npr. u građevinarstvu). No, ako je u jednom standardu upotrebljena izvesna jedinica mere treba je po mogućnosti upotrebljavati u celom tom standardu. Upotrebljena jedinica mere mora uvek biti jasno označena. U slikama i tabelama to se, po pravilu, vrši samo jednom, stavljajući iznad slika odnosno tabele reči, na primer: »Mere u mm«. Jedinice mere koje se pojavljuju u tekstu stavljaju se uvek iza svake odgovarajuće brojke, sem ako se označava izvestan brojčani raspon. U ovom poslednjem slučaju, jedinica mere stavlja se samo iza druge brojke. Dakle, piše se, na primer, 50 mm × 75 mm, ali: od 24 do 30 mm.

6.2 Brojčane vrednosti

Brojčane vrednosti koje se dobijaju računom, na primer: mase, površine i tome slično treba davati zaokrugljene u onom stepenu, u kome dozvoljava zahtevana tačnost. Zaokrugljivanje se vrši po JUS A.A1.100. Ukoliko nema drugih kriterija, može se kao smernica za potrebnu tačnost uzeti dozvoljeno odstupanje zaokrugljenih vrednosti od stvarnih vrednosti. Brojčane vrednosti koje nisu celi brojevi treba načelno izražavati desetičnim razlomcima. Obične razlomke treba upotrebljavati samo izuzetno, za one veličine, čije je izražavanje običnim razlomcima opšte usvojeno, kao na primer: izražavanje mera u inčima, na primer: 1/2".

Raspon brojeva piše se uvek korišćenjem reči »do«, dakle npr. 10 do 15, a ne 10—15 ili 10...15.

6.3 Crteži, slike

6.31 Opšte odredbe

Crteže, dijagrame, fotografije treba koristiti svaki put kada se time može postići veća jasnoća teksta, ili se može izbeći dugo opisivanje rečima. Crteži i slike treba jasno da prikažu potrebne detalje koje je nemoguće dovoljno jasno opisati.

Ako je potrebno da se pokaže samo izgled predmeta, može se koristiti crtež bez kota, po mogućnosti u aksonometrijskoj projekciji, ili fotografija.

Ako je potrebno da se prikažu izvesni elementi predmeta i važne mere, daje se crtež sa kotiranim glavnim i, eventualno, priključnim merama.

Ako je potrebno da predmet bude definisan u svim ili skoro svim svojim elementima daje se konstrukcioni crtež sa svima pojedinostima i svima kotama.

Ako je potrebno da se pokaže način pakovanja ili primer primene, koristi se opet bilo crtež ili fotografija, prilagođena namenjenom cilju.

Crteži moraju biti rađeni u svemu u skladu sa odredbama standarda o crtežima, sem u pogledu merila. Crteži na standardima rade se u merilu prilagođenom formatu standarda. Po potrebi crteži se rade u uvećanom merilu. Načelno, crtež ne treba da bude veći nego što je potrebno da bi se svi detalji na njemu mogli jasno razaznati i sve oznake dobro pročitati.

Ako se prikazuje predmet koji se izrađuje u više veličina čije mere su date u tabeli, crtež treba uvek da prikazuje predmet jedne određene veličine (iz tabele), u podesnom merilu.

Ako je potrebno da se standardizovani proizvod pokaže u stanju ugrađenom u neki sklop, mogu se na crtežu pokazati i susedni delovi, crtani odgovarajućim tankim linijama.

Ako standardizovani predmet predstavlja sklop više elemenata onda se prvo daje crtež sklopa, a iza toga crtež pojedinih delova, ukoliko ti delovi nisu obrađeni na posebnim standardima. U tom slučaju treba delove u crtežu označiti brojevima, a ispod crteža dati sastavnicu (vidi tač. 6.4).

Ako standard predviđa izradu proizvoda u više varijanata, treba na crtežu pokazati sve varijante i svaku varijantu označiti jednim velikim slovom. U tom slučaju treba u tabeli dimenzija dati vrednosti za sve tipove, odnosno treba podatke za sve tipove uneti u sastavnicu.

Za označavanje tipova ne treba upotrebljavati ona slova koja već imaju neko ustaljeno značenje u označavanju, i koja bi mogla prouzrokovati nesporazum, na primer: slovo M koje označava metrički navoj.

Tekst u crtežima mora se svesti na najmanju moguću meru i sme se koristiti samo ako je to neophodno.

6.32 Mere na crtežima

Na crtežu predmeta moraju biti kotirane sve one mere koje moraju odgovarati standardu. Ako se predmet izrađuje u raznim veličinama, pri čemu se bilo sve mere ili samo neke menjaju, tada se one mere koje ostaju nepromenjene na predmetima raznih veličina kotiraju stvarnom brojčanom vrednošću, dok se one mere koje se menjaju kotiraju slovnim znacima. Vrednosti tih znakova za razne veličine predmeta daju se u tabelarnim pregledima.

Ako neke mere u crtežu nisu kotirane, treba ispod crteža dati izričito objašnjenje podesnom rečenicom npr.: »Nekotirane mere mogu se slobodno izabrati«. U tom slučaju proizvod u osnovi mora zadržati oblik pokazan crtežom.

U obrnutom slučaju, ako proizvod mora imati mere prikazane na crtežu (obično su to samo priključne mere), dok oblik može da odstupi od crteža, treba dati objašnjenje, npr. rečenicom: »Oblik predmeta ne mora da odgovara slici ali date mere moraju biti održane«.

Kada je to potrebno, mogu se dati i druga objašnjenja koja se odnose na mere ili oblik predmeta, prikazanog na crtežu. Mere, od kojih se može odstupiti, ukoliko zbog toga ne bi došla u pitanje upotrebljivost predmeta, treba označiti znakom približnosti (≈).

Kada se za označavanje mera upotrebljavaju slova, treba u grupi standarda koji obrađuju istu materiju, za iste pojmove (mere iste vrste) upotrebljavati ista slova. Ako se na istom crtežu pojavljuje više mera iste vrste (na primer: više raznih prečnika), onda ih treba označavati istim slovom dodajući im brojčane indekse (na primer: d_1, d_2 itd.). Upotrebljena slova treba da odgovaraju odgovarajućem opštem standardu za oznake pojmova. Pored oznake prečnika d ne treba stavljati još znak »∅«.

Uglovi se označavaju grčkim slovima.

Za oznaku mera ne treba upotrebljavati formule. Prilikom kotiranja treba se pridržavati standarda JUS M.A0.080.

6.33 Podaci o tolerancijama i površinskoj obradi

Mere, koje se označavaju brojčanom vrednošću treba po pravilu dati sa pripadajućim tolerancijama. Ako se daju tolerancije po ISO sistemu, treba koristiti odgovarajuće oznake (ne ispisivati brojčanu vrednost tolerancija), ako se ne daju tolerancije po ISO sistemu, treba dati njihovu brojčanu vrednost. Ispisivanje tolerancija vršiti prema JUS M.A0.080. Znake površinske obrade treba stavljati prema JUS M.A0.065. Ako se mere označavaju slovima, ne upisuju se pored njih tolerancije. U tom slučaju tolerancije se stavljaju u tabelu, (oznakom po ISO sistemu ili stvarnim vrednostima).

6.4 Tabele i sastavnice

Tabele se upotrebljavaju radi preglednog prikazivanja vrednosti raznih veličina (parametara) u zavisnosti od vrednosti izvesne osnovne veličine (na primer za vijke, vrednosti visine glave, otvora ključa itd. u zavisnosti od prečnika). Vrednosti osnovnog parametra štampaju se masnim slovima u prvoj horizontalnoj ili vertikalnoj rubrici. Ta rubrika odvaja se polumasnom crtom od ostalih rubrika tabele. U izvesnim slučajevima tabela daje nizove dvaju osnovnih parametara (na primer: prečnika i dužina) i njima odgovarajuće vrednosti trećeg parametra (na primer mase). U tom slučaju jedan od osnovnih parametara stavlja se u prvu horizontalnu a drugi u prvu vertikalnu rubriku.

Ako neke vrednosti osnovnog parametra, odnosno osnovnih parametara (na primer: prečnika i dužina) treba izbegavati, stavljaju se te vrednosti u zagradu, a ispod tabele se stavlja potrebno objašnjenje: na primer »Vrednosti u zagradama treba izbegavati«. Vrednosti osnovnih parametara stavljaju se u rastućem poretku. Slovne oznake parametara prikazanih u tabeli štampaju se polumasno.

Tolerancije pojedinih parametara, date simbolima po ISO sistemu ili u brojčanoj veličini, stavljaju se u zaglavlje, ispod oznake odnosnog parametra, ili u posebnu kolonu pored kolone sa vrednostima parametra kome pripadaju. Oznake kao »≈« »najviše«, »najmanje« itd. stavljaju se u zaglavlje ispod oznake odnosnog parametra.

Ako se nazivi parametara daju rečima, stavljaju se u jednini. Ako je potrebno da se u tekstu upozorava na neke rubrike tabele, treba rubrike numerisati rednim brojevima. Isto se čini u većim tabelama radi postizanja bolje preglednosti. Da bi se u tabeli označio obim standardizovanih veličina proizvoda, može se koristiti bilo polucrna (obično izlomljena) linija koja odvaja standardne od nestandardnih veličina, ili se odgovarajuća polja ostavljaju prazna.

U većim tabelama, po pravilu, ne treba izvlačiti sve linije koje odvajaju horizontalne redove nego, ukoliko se ne može izvršiti grupisanje tih redova po nekom logičnom kriteriju, povlačiti linije iza grupa od po 3 do 5 redova.

Linije, pune ili tačkaste, kojima se izvesna grupa polja na tabeli odvaja od drugih, mogu se koristiti i u druge svrhe. Zbog toga u primedbi ispod tabele uvek treba objasniti značenje upotrebljenih linija za odvajanje, a tako isto značenje praznih polja u tabeli.

Posebnu vrstu tabela predstavljaju sastavnice u standardima sklopova, odnosno proizvoda sastavljenih iz više delova. Ove sastavnice razlikuju se od sastavnica na crtežima utoliko što, po pravilu, nemaju sve tamo predviđene rubrike i popunjavaju se odozgo naniže, a po potrebi mogu imati i druge rubrike. Sastavnice u standardima po pravilu treba da imaju sledeće rubrike:

Redni broj
Broj komada
Naziv dela
Skraćena oznaka dela, odnosno oznaka pripadajućeg standarda
Masa
Po potrebi, dodaju se rubrike
— materijal,
— primedba,
— i drugo.

Ako se složeni proizvod ili sklop izrađuje u raznim tipovima ili veličinama, tako da su i njegovi elementi (sastavni delovi) raznog tipa ili veličina, treba njegovu sastavnicu proširiti odgovarajućim rubrikama za diferenciranje tipa, dimenzija i broja komada elemenata koje sadrže pojedini tipovi proizvoda.

6.5 Strana imena

Strana imena i eventualno upotrebljene strane reči ispisuju se onako kako se čitaju (fonetski), a iza toga u zagradi se stavljaju onako kako se pišu u originalu.

7 Važnije odredbe koje se često pojavljuju u standardima

7.1 Podaci o materijalu

7.11 U standardima proizvoda, bilo da su u pitanju standardi oblika i dimenzija, tehnički propisi za izradu i isporuku, ili kompleksni standardi, po pravilu se daju izvesni podaci o kvalitetu materijala. Tu treba razlikovati sledeće slučajeve:

7.12 Ako se proizvod izrađuje od nekog materijala koji je standardizovan i ako se osobine materijala u gotovom proizvodu poklapaju sa osobinama toga materijala kao sirovine, odnosno polufabrikata, onda prilikom određivanja kvaliteta materijala treba samo navesti oznaku materijala i oznaku standarda za taj materijal. To važi, na primer, za proizvode od ugljeničnog čelika koji se izrađuju rezanjem u hladnom stanju bez naknadne termičke ili površinske obrade. Nabrajanje osobina materijala u tom slučaju je nepotrebno. Izuzetno, može se radi brže orijentacije navesti samo neki karakterističan podatak, koji omogućuje da se i bez poznavanja oznake odmah vidi o kome je materijalu reč.

7.13 Ako se proizvod izrađuje od nekog materijala koji je standardizovan, ali prilikom proizvodnog postupka menjaju se prvobitne osobine materijala kao sirovine, odnosno polufabrikata, onda u standardu proizvoda treba navesti koje osobine mora imati materijal u gotovom proizvodu. Pri tome ishodni materijal može da bude ili da ne bude propisan, prema okolnostima. Ako se ishodni materijal propisuje, to treba učiniti samo navođenjem njegove oznake i oznake standarda kojim je određen njegov kvalitet.

7.14 Ako se proizvod izrađuje od nekog materijala koji nije standardizovan, onda treba materijal što potpunije definisati određivanjem njegovih osobina i načina ispitivanja, ako je to moguće. U protivnom, treba uneti odredbu da se osobine materijala i način ispitivanja imaju da propišu u ugovoru prilikom porudžbine. U krajnjem slučaju može se predvideti da kvalitet mora da odgovara ugovorenom uzorku.

7.2 Odredbe o proveravanju kvaliteta

7.21 Standardi, u kojima se propisuje kvalitet standardizovanog proizvoda (kompleksni standardi, tehnički propisi za izradu i isporuku i tome slično) načelno treba da sadrže potrebne odredbe o proveravanju kvaliteta proizvoda. Te odredbe treba da obuhvate:

— a) opšte odredbe o obavezi proveravanja kvaliteta, mestu i vremenu proveravanja,
— b) odredbe o obimu proveravanja,
— c) odredbe o načinu proveravanja,
— d) odredbe o oceni rezultata proveravanja.

7.22 Obaveza proveravanja kvaliteta, koja proističe iz činjenice da je kvalitet standardom propisan i da je standard u SFRJ obavezan, može se ostvariti bilo putem organizovane sopstvene kontrole proizvođača, ili putem zajedničke primopredajne kontrole proizvođača i potrošača (kupca) prilikom kvalitativnog preuzimanja proizvoda, (time se naravno ne isključuje interna kontrola proizvođača u toku proizvodnog procesa). U standardu mora biti precizirano kojoj vrsti kontrole proizvod podleže. Izuzetno, može se odrediti da se to pitanje reguliše sporazumom između proizvođača i

potrošača u ugovoru o isporuci. Kontrolu prilikom kvalitativnog preuzimanja može vršiti kupac neposredno putem svojih ovlašćenih organa, ili putem organa ustanova ili organizacija javne službe koje bi bile ovlašćene za takvu kontrolu (inspekcije i slično). Za predmete široke potrošnje treba predvideti kontrolu od strane organa koji su posebnim propisima ovlašćeni za to (tržišna inspekcija). Kao mesto proveravanja kvaliteta načelno dolazi u obzir u prvom redu preduzeće proizvođača, no može to biti i stovarište kupca ili drugo mesto. Prilikom određivanja mesta proveravanja kvaliteta treba ceniti sve okolnosti, kao: tehničke mogućnosti, troškove transporta u slučaju vraćanja robe zbog neodgovarajućeg kvaliteta, mogućnost kvara odnosno promene kvaliteta tokom transporta itd.
Vreme odnosno rok proveravanja kvaliteta treba propisati kada postoje naročiti razlozi za to.

7.23 Obim proveravanja kvaliteta

Tu treba pre svega propisati koje osobine kvaliteta se proveravaju prilikom kvalitativnog preuzimanja, a koje osobine je dovoljno da proverava sam proizvođač, i koje vrste ispitivanja se vrše u tom cilju. Isto tako treba propisati, da li je proizvođač dužan da o rezultatu ispitivanja izvesti kupca i na koji način (izdavanje atesta sa podacima ispitivanja ili prosta potvrda, odnosno garancija da su izvesne osobine proverene i da odgovaraju uslovima standarda itd.).

7.24 Broj, veličina i način uzimanja uzoraka

Naročito brižljivo treba obraditi odredbe o broju i načinu uzimanja uzoraka, jer od toga u velikoj meri zavisi tačnost i pouzdanost dobivenih rezultata ispitivanja.

Za proizvode koji se izrađuju masovno, broj uzoraka treba utvrditi na osnovu statističke metode ispitivanja i propisati tabele brojeva uzoraka i dozvoljenih neispravnih komada. I u slučajevima kada se ne primenjuju statističke metode treba broj uzoraka utvrditi precizno i jasno. Isto tako precizno i jasno treba izložiti postupak koji se mora primeniti pri uzimanju uzoraka. Ako je način uzimanja uzoraka propisan u posebnom standardu, onda u odeljku u uzimanju uzoraka treba samo označiti taj standard.

7.25 Način proveravanja kvaliteta

Pod načinom proveravanja kvaliteta treba razumeti, pre svega, način izrade epruveta, odnosno o pripremi uzoraka na kojima se vrši ispitivanje (oblik, mere, postupak izrade), a zatim postupak ispitivanja. Ukoliko je način izrade epruveta ili postupak ispitivanja propisan posebnim standardima, treba navesti te standarde ne ponavljajući odredbe iz njih. U protivnom, treba sve te postupke detaljno propisati, a ako nema mogućnosti da se to učini (npr. ako ne postoje usvojene, manje ili više opšte priznate, metode tih ispitivanja), treba propisati da se odnosne odredbe predvide u ugovoru o isporuci.

7.26 Ocena rezultata ispitivanja

Bitan sastavni deo odeljka o ispitivanju kvaliteta materijala čine odredbe o oceni rezultata ispitivanja. Tu, pre svega, spadaju uslovi pod kojima se smatra da je ispitivanje uspelo, odnosno da kvalitet proizvoda odgovara standardu, zatim odredbe o eventualnom ponavljanju ispitivanja u slučaju neuspelog prvog ispitivanja (treba precizirati pod kojim uslovima se ispitivanje ponavlja i u kome obimu) i najzad, odredbe o daljem postupku u slučaju kad kvalitet odgovara (žigosanje, plombiranje i tome slično), a isto tako u slučaju ako kvalitet ne odgovara (presortiranje, ponovna obrada, prerada, sniženje kvalitetne klase, uništavanje itd., ili prepuštanje proizvođaču da postupi po svom nahođenju). Najzad, po potrebi treba dodati odredbe o dozvoljenim razlikama rezultata dvaju ili više ispitivanja.

7.3 **Odredbe o označavanju proizvoda**

7.31 Označavanje proizvoda u standardima sadrži dva elementa:

— a) stavljanje određenih oznaka na sam proizvod, u cilju njegove identifikacije ili označavanja kvaliteta,
— b) korišćenje dogovorenih oznaka u proizvodnoj i komercijalnoj dokumentaciji, da bi se kratko i jednoznačno izrazilo o kome proizvodu je reč.

7.32 Pod označavanjem proizvoda podrazumeva se stavljanje trajnih oznaka na sam proizvod ili na njegovu ambalažu. U odeljku o označavanju treba predvideti koje oznake se stavljaju na proizvod, na kome mestu i na koji način. Oznakama naročito treba da se obezbedi označavanje porekla robe (oznaka proizvođača) zatim razlikovanje proizvoda istog oblika i dimenzija, a raznog kvaliteta, ako razlike kvaliteta nisu inače vidljive, zatim razlikovanje veličina, ako one nisu lako uočljive, zatim razna upozorenja u pogledu upotrebljivosti, u pogledu naročitih mera opreznosti prilikom upotrebe itd. Po potrebi, na proizvod se može stavljati i oznaka standarda kome proizvod odgovara.

7.33 Oznake proizvoda u tehničkoj i komercijalnoj dokumentaciji (sastavnicama, specifikacijama, porudžbinama itd.) treba da budu jednostavne i po mogućnosti kratke i treba da se mogu pisati pisaćom mašinom. Oznaka mora obuhvatiti sve elemente koji u potpunosti definišu određeni proizvod.

Oznaka se sastoji iz naziva i iz uže oznake predmeta. Naziv treba da se poklapa sa nazivom standarda, odnosno ako je naziv duži da sadrži onaj bitni elemenat iz toga naziva, koji označava predmet u suštini.

Uža oznaka sastoji se iz karakterističnih dimenzija, tj. onih dimenzija koje tačno određuju veličinu proizvoda, zatim iz oznake standarda i, po potrebi, oznake materijala (ako se proizvod izrađuje samo od jednog materijala koji je u standardu tačno definisan onda u oznaci nije potrebno propisivati materijal). Ako veličinu proizvoda ne karakterišu dimenzije nego neki drugi parametri onda se u užu oznaku stavljaju ti parametri, na primer: snaga, broj obrtaja i slično. Ako se proizvod po istom standardu izrađuje u više varijanata, onda u užu oznaku mora ući i oznaka varijante. Oznaka varijante stavlja se ispred karakterističnih dimenzija. Najzad, ako se proizvod izrađuje u raznim stanjima isporuke, na primer sa raznom termičkom obradom, raznim stanjima površine i tome slično, mora u oznaku ući i to stanje, i to iza oznake materijala. Primer:

Oznaka: zakovica 22×70 JUS M.B3.021 Č.0247
Naziv: zakovica
Uža oznaka: 20×60 JUS M.B3.021 Č.0247

Uža oznaka mora i bez naziva jednoznačno da definiše proizvod.

Ako se jednim standardom standardizuje neki složeni proizvod a istovremeno i njegovi delovi, treba za svaki od tih delova predvideti posebnu oznaku. Ako pojedini delovi nemaju nazive nego oznake slovima ili brojevima iz sastavnice, onda se kao nazivi tih delova stavljaju nazivi proizvoda sa dodatom oznakom dela, na primer: »Cevna spojka deo 3«.

Karakteristične dimenzije ili drugi parametri u oznaci daju se bez označavanja jedinice mere.

Ako se neki proizvod izrađuje u raznim kvalitetima, koji se međusobno razlikuju samo po tolerancijama neke njegove mere (na primer prečnika), onda se oznaci, iza vrednosti te mere, mora dodati i oznaka tolerancija, na primer:
— svornjak, 20 hll×40 JUS M.C3.021.

Za povezivanje odnosno odvajanje brojčanih vrednosti u oznaci upotrebljavaju se sledeći matematički znaci:
Za povezivanje brojčanih vrednosti dimenzija znak »×« (čita se »puta«).
Za povezivanje brojčanih vrednosti drugih karakterističnih veličina znak »+« (čita se »plus«) ili »/« (čita se »kroz«), prema slučaju.
Za odvajanje brojeva raznog značenja znak »—« (čita se »povlaka«).
Dimenzije se ispisuju u rastućem poretku, dakle na primer:
— debljina × širina × dužina ili
— prečnik × dužina.

Izuzetak čine cevi, čije dimenzije se ispisuju po redu: spoljni prečnik × debljina zida.

Ako se daju dve dimenzije istog karaktera, onda se između njih stavlja kosa crta (na primer: ako se daje dužina vijka i dužina navoja).

Za materijal koji je standardizovan upotrebljavaju se oznake po odgovarajućem standardu.

Za materijal koji nije standardizovan stavlja se kao oznaka uobičajeni naziv.

U tom slučaju mora biti u odeljku o kvalitetu materijala dato bliže objašnjenje o materijalu. U pogledu oznake stanja isporuke važi isto što i za materijal.

7.34 Oznaka se daje sa jednom kratkom uvodnom beleškom o njenoj nameni u sledećem smislu: »U tehničkoj i drugoj dokumentaciji i u porudžbinama, (naziv proizvoda) po ovom standardu označava se oznakom:«

Iza toga se daje oznaka u opštem obliku, bilo sa slovnim znacima za pojedine veličine, ili ispisivanjem rečima, na primer: »Zakovice d×1 JUS M.B3.021 (oznaka materijala).«

Iza toga se daje primer oznake, npr.

Primer: »zakovica prečnika 20 mm, dužine 60 mm, od čelika Č.0247, označava se:

Zakovica 20×60 JUS M.B3.021 Č.0247«

Ako standard sadrži više tipova kvaliteta, stanja isporuke proizvoda i tome slično, onda treba primer oznake tako odabrati da odgovara najkomplikovanijem slučaju. Po potrebi, može se dati i više primera oznake.

7.4 Odredbe o pakovanju, isporuci, uskladištenju i sl.

Odredbe o pakovanju i načinu isporuke su bitan sastavni deo standarda za proizvode (kompleksnih standarda ili tehničkih uslova za izradu i isporuku). Tu treba predvideti veličine pojedinih pakovanja, odnosno partija u kojima se vrši isporuka, vrstu i način pakovanja i tome slično. Isto tako treba predvideti, kad je to potrebno, način isporuke, upozorenje u pogledu utovara i tome slično, najzad, kad je potrebno, treba predvideti i način uskladištenja, najduže rokove uskladištenja i tome slično.

7.5 Primeri primene i uputstva za primenu

Često korisnicima standarda mogu korisno da posluže primeri primene, bilo proizvoda na koji se standard odnosi ili samoga standarda (načela, postupka i slično). Isto tako ponekad su potrebna naročita uputstva za primenu. U takvim slučajevima u standard treba uneti odgovarajući odeljak. To naročito važi za tipizacione standarde, kada se davanjem primera i uputstava za primenu može olakšati i ubrzati sprovođenje tipizacije.

8 Povezivanje sa drugim standardima

8.1 U standardu moraju biti navedeni svi oni standardi koji su korisniku standarda potrebni radi primene. To citiranje treba vršiti rečima:

»mora odgovarati standardu JUS...« ili »prema JUS...« ili »... u skladu sa JUS...«.

Pored toga, može biti korisno da se korisnik standarda samo upozori na neke druge standarde. U tom slučaju se upozorenje vrši rečima: »vidi JUS...«. Prilikom citiranja drugih standarda treba navesti samo oznaku standarda.

8.2 Na kraju standarda moraju biti nabrojani svi standardi koji su u tekstu spomenuti ili na čije postojanje korisnika standarda treba upozoriti iz drugih razloga. U tom cilju se stavlja tekst: »Veza sa drugim standardima:«, a ispod toga se nabroje svi ti standardi, stavljajući prvo oznaku, a zatim pun naziv svakog standarda«.

Ako je naziv sastavljen iz više delova, može se, prema okolnostima, navesti bilo ceo naziv, bilo samo njegov glavni deo. Ako standardi koje bi trebalo citirati nisu još izdati, ili se nalaze u reviziji a potrebno je da se korisnici upozore da će takvi standardi biti izdati, onda prilikom citiranja treba staviti primedbu »(u pripremi)« ili »(u reviziji)«.
Ako još ne postoji predlog takvog standarda, treba staviti samo oznaku JUS bez broja, a ispred toga, umesto naziva, treba staviti kratak sadržaj, na primer:

»Ispitivanje varivosti vrši se po odredbama standarda o ispitivanju varivosti JUS... (u pripremi)«.
Kada je to, u izuzetnim slučajevima, neophodno, ovde se citiraju i strani standardi koji su potrebni radi pravilne primene ili boljeg razumevanja standarda.

9 Razne smernice za redakciju

9.1 Upotreba bezličnog oblika

U izlaganju postupaka (npr. o ispitivanju kvaliteta i sl.) treba uvek upotrebiti bezličan oblik sadašnjeg vremena (npr. »odmeri se 5 g uzorka«).

9.2 Upotreba oznaka za veličine

Za svaku veličinu koja se pojavljuje na slikama, u tabelama ili obrascima, treba koristiti prikladnu slovnu oznaku. Za veličine za koje su posebnim standardima utvrđene oznake, treba koristiti te oznake. Kao oznake se koriste mala i velika slova latinice, a po potrebi i grčka slova.

U dužim standardima, ako se neke veličine više puta ponavljaju, celishodno je dati pregled tih veličina u uvodnom delu standarda (iza odeljaka »Predmet standarda« i »Definicije«; eventualno u odeljku »Definicije«). Za veličine koje se ne ponavljaju korisnije je dati objašnjenje i oznaku tamo gde se one pojavljuju u tekstu.
Oznake veličina se štampaju kurzivom, dok se oznake jedinica štampaju obično (uspravno). Obično se štampaju takođe nazivi trigonometrijskih funkcija (sin, cos, itd.), a takođe oznaka log.
U zaglavljima tabela treba koristiti oznake veličina; izuzetno, radi lakšeg korišćenja tabela mogu se stavljati i nazivi veličina.

9.3 Korišćenje obrazaca (formula)

Gde god to može doprineti kratkoći i jasnoći izražavanja, naročito za objašnjenje međusobnog odnosa raznih veličina, treba koristiti matematske obrasce. U obrascima treba veličine označavati slovima (ne ispisivati nazive veličina). Ispod obrasca treba dati objašnjenje značenja upotrebljenih slovnih oznaka i navesti jedinicu u kojoj se odnosna veličina izražava u obrascu. Tako isto, treba navesti i jedinicu u kojoj se dobija veličina izračunata po navedenom obrascu, npr.: »Smicajna čvrstoća se izračunava po obrascu:

$$\tau_m = \frac{2 \cdot F_m}{\pi \cdot d^2}$$

gde je:

τ_m — smicajna čvrstoća, u kp/mm²,

F_m — najveća izmerena zatezna sila u toku opita, u kp,

d — izmereni prečnik zakovice pre ispitivanja (srednja vrednost iz dva unakrsna merenja), u mm«.

9.4 Sadržaj standarda

Ako standard sadrži najmanje 8 štampanih stranica i ako je to radi lakšeg korišćenja standarda potrebno, treba na 1. strani standarda, ispred 1. tačke teksta standarda uvrstiti odeljak »Sadržaj« u kome su nabrojani brojevi i naslovi pojedinih odeljaka i, po potrebi, pododeljaka standarda kao i pripadajući redni brojevi strana. Sadržaj ne treba da bude rasčlanjen više nego što je neophodno za preglednost standarda.

10 Grafička realizacija

10.1 Standardi (tekst i tabele) se štampaju garmondom 36×58 cicera, izuzev rečenice izvan okvira o zabrani preštampavanja.
Glavni naslov standarda: garmond, verzal, polucrni
Podnaslovi: garmond, kurent, polucrni
Oznaka »JUS« i broj: cicero, obični
Naslovi odeljaka u tekstu: cicero, kurent, polucrni
Naslovi pododeljaka 1. stepena (1 cifra iza oznake odeljka): garmond, kurent, polucrni
Naslovi pododeljaka 2. stepena (2 cifre iza oznake odeljka): garmond, kurziv ili špacionirano
Naslovi pododeljaka 3. stepena (3 cifre iza oznake odeljka): garmond, kurent, običan.

10.2 Slike i tabele se moraju štampati tamo gde je to u rukopisu označeno; to treba da bude gde se one u tekstu prvi put spominju. Izuzetno, tabele i slike koje ispunjavaju celu ili skoro celu stranu mogu se premeštati tako da dođu na posebnu stranu.

Veza sa drugim standardima

JUS A.A1.020 — Veličine i jedinice. Nazivi, oznake i definicije veličina. Opšta grupa
JUS A.A1.040 — Veličina i jedinice. Nazivi, oznake i definicije jedinica. Opšta grupa.
JUS A.A1.100 — Zaokrugljivanje brojčanih vrednosti (u pripremi)
JUS M.A0.011 — Crteži u mašinstvu. Previjanje crteža
JUS M.A0.065 — Crteži u mašinstvu. Označavanje kvaliteta površina industrijskih proizvoda
JUS M.A0.080 — Crteži u mašinstvu. Kotiranje
JUS Z.A0.500 — Priprema rukopisa za štampu

ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA IZ OBLASTI ISPITIVANJA HEMIJSKOG SASTAVA LAKIH METALA

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. novembar 1967.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju predlozi jugoslovenskih standarda iz oblasti metoda ispitivanja hemijskog sastava aluminijuma i magnezijuma i njihovih legura, i to:

Metode ispitivanja aluminijuma i aluminijumskih legura:

Predlog br. 7202 Fotometrijsko određivanje silicijuma ..... **JUS C.A1.256**

Predlog br. 7203 Fotometrijsko određivanje mangana. Sadržaj Mn 0,005 do 1,5 % ..... **JUS C.A1.257**

Metode ispitivanja magnezijuma i magnezijumskih legura:

Predlog br. 7204 Fotometrijsko određivanje mangana. Sadržaj Mn ispod 0,01 % ..... **JUS C.A1.304**

Predlog br. 7205 Fotometrijsko određivanje mangana Sadržaj Mn 0,01 do 0,8 % ..... **JUS C.A1.305**

Predlog br. 7206 Polarografsko određivanje cinka ..... **JUS C.A1.306**

Gornje predloge pripremila je stručna komisija obrazovana od predstavnika proizvođača, potrošača i zainteresovanih ustanova. Predlozi su posebno odštampani i dostavljeni zainteresovanim.

Međutim, ukoliko još ima interesenata koji nisu dobili tekstove predloga, oni se mogu obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd, pošt. pregr. 933) sa zahtevom da im se pojedini predlozi naknadno dostave.

ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA IZ OBLASTI TEKSTILNE INDUSTRIJE

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. novembar 1967.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju sledeći predlozi standarda:

Predlog br. 7207	Ispitivanje tekstila. Određivanje pH vrednosti i razlike pH vodenog ekstrakta tekstila	**JUS F.S3.008**
Predlog br. 7208	Ispitivanje tekstila. Kvantitativna hemijska analiza vlakna. Odvajanje pamuka od poliakrilonitrilnih vlakana. Postupak sa azotnom kiselinom	**JUS F.S3.101**
Predlog br. 7209	Ispitivanje tekstila. Kvantitativna hemijska analiza vlakana. Odvajanje pamuka od poliestarskih vlakana. Postupak sa nitrobenzolom	**JUS F.S3.102**
Predlog br. 7210	Ispitivanje tekstila. Kvantitativna hemijska analiza vlakana. Odvajanje pamuka od poliestarskih vlakana. Postupak sa sumpornom kiselinom	**JUS F.S3.103**
Predlog br. 7211	Ispitivanje tekstila. Kvantitativna hemijska analiza vlakana. Postupak sa mravljom kiselinom i cink hloridom (po SCHLUTTER-u i MARSCHALL-u).	**JUS F.S3.104**
Predlog br. 7212	Ispitivanje tekstila. Kvantitativna hemijska analiza vlakana. Postupak sa kalijum hidroksidom	**JUS F.S3.105**
Predlog br. 7213	Ispitivanje tekstila. Kvantitativna hemijska analiza binernih mešavina sekundarnog celuloznog acetata i poznatih drugih vlakana. Postupak sa acetonom	**JUS F.S3.106**
Predlog br. 7214	Ispitivanje tekstila. Kvantitativna hemijska analiza binernih mešavina proteinskih vlakana i poznatih drugih vlakana. Postupak sa hipohloritom	**JUS F.S3.107**
Predlog br. 7215	Ispitivanje tekstila. Kvantitativna hemijska analiza binernih mešavina poznatih poliamidnih vlakana i poznatih drugih vlakana. Postupak sa mravljom kiselinom	**JUS F.S3.108**
Predlog br. 7216	Ispitivanje tekstila. Kvantitativna hemijska analiza binernih mešavina poliakrilonitrilnih vlakana i drugih vlakana. Postupak sa dimetilformamidom	**JUS F.S3.109**

Predlozi standarda izrađeni su u saradnji sa nadležnom stručnom komisijom.

Zainteresovane radne organizacije, koje nisu primile predloge standarda, mogu se obratiti neposredno Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju, Beograd, Cara Uroša 54, da im se naknadno dostave pojedini ili svi predlozi, za stavljanje primedbi i mišljenja za eventualnu dopunu ili izmenu.

ANOTACIJA PREDLOGA REVIZIJE STANDARDA IZ OBLASTI TEKSTILNE INDUSTRIJE

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. novembar 1967.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju sledeći predlozi revizije standarda:

Predlog br. 7217	Ispitivanje tekstila. Metode ocenjivanja postojanosti obojenja prema znoju	**JUS F.S3.016 1956**
Predlog br. 7218	Ispitivanje tekstila. Metoda određivanja broja pređe. Metoda povesma	**JUS F.S2.050 1961**
Predlog br. 7219	Ispitivanje tekstila. Određivanje dužine tekstilnih vlakana pojedinačnim merenjem vlakana	**JUS F.S2.211 1963**
Predlog br. 7220	Ispitivanje tekstila. Određivanje prekidne sile i prekidnog izduženja pojedinačnih vlakana	**JUS F.S2.213 1963**

U vezi sa standardom JUS F.S3.016, bilo je svojevremeno predloženo da se, pored postojećeg, izradi novi standard koji bi obuhvatio alkalno kiseli postupak. To je i učinjeno pa je ovaj dat na javnu diskusiju kao JUS F.S3.100. Međutim, stručna komisija je, na sastanku održanom 20. IV 1967. god., odlučila da se JUS F.S3.016 revidira i proširi tako što će se kiselo alkalni postupak prikazati kao metoda B postojećeg standarda.

Predlozi revizije standarda izrađeni su u saradnji sa nadležnom stručnom komisijom.

Zainteresovane radne organizacije koje nisu primile predloge revizija standarda, mogu se obratiti neposredno Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju, Beograd Cara Uroša 54, da im se naknadno dostave pojedini ili svi predlozi, za stavljanje primedbi i mišljenja za eventualnu dopunu ili izmenu.

ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA IZ OBLASTI PROIZVODNJE GUME

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. novembar 1967.

Ovim se stavlja na javnu diskusiju sledeći predlog standarda iz oblasti proizvodnje gume:

Predlog br. 7221 Proizvodi od gume. Gumeni delovi za ventile za vodu ..... **JUS G.E1.021**

Nacrt predloga je izradila fabrika gumenih proizvoda »Rekord« — Rakovica. Nacrt je revidiran i dopunjen na sastanku stručne komisije u kojoj su učestvovali predstavnici preduzeća: »INPROS« — Beograd, »ISTRA« — Kula, Jug. kombinat gume — Borovo, Gradbeni center Slovenije — Ljubljana, »KRUŠIK« — Valjevo, Mariborska livarna — Maribor, »REKORD« — Rakovica i »RIS« — Zagreb.

Predlog je posebno umnožen i dostavljen na mišljenje i stavljanje primedaba zainteresovanim preduzećima i ustanovama.

Interesenti koji nisu dobili gore naveden predlog standarda mogu se obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd, pošt. fah 933), sa zahtevom da im se tekst predloga standarda naknadno dostavi.

ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA IZ OBLASTI BOJA, LAKOVA, NJIMA SLIČNIH PROIZVODA I NJIHOVIH SIROVINA

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. novembar 1967.

Ovim se stavlja na javnu diskusiju sledeći predlog jugoslovenskog standarda:

Predlog br. 7222 Boje, lakovi, njima slični proizvodi i njihove sirovine. Ulja. Terminologija i definicije ..... **JUS H.C1.002**

Navedeni nacrt predloga standarda umnožen je i dostavljen na mišljenje zainteresovanim proizvođačima, potrošačima, ustanovama, organizacijama i drugim institucijama. Nacrt predloga izrađen je na bazi preporuka Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO) u Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju.

Interesenti koji ovaj nacrt predloga nisu dobili mogu se obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd, Cara Uroša br. 54) sa zahtevom da im se isti naknadno dostavi.

ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA IZ OBLASTI SPOJNICA ZA ELEKTRIČNE NAPRAVE ZA DOMAĆINSTVO I SLIČNE OPŠTE SVRHE

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. oktobar 1967.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju sledeći predlozi jugoslovenskih standarda:

Predlog br. 7223 Spojnice za naprave za domaćinstvo i slične opšte svrhe. Tehnički uslovi i ispitivanja ..... **JUS N.E0.357**

Predlog br. 7224 Spojnice za naprave. Minijaturni nerastavni natikač za naprave klase II. Glavne mere ..... **JUS N.E3.570**

Predlog br. 7225 Minijaturni utikač za naprave klase II. Glavne mere **JUS N.E3.571**

Predlog br. 7226 Nerastavni natikač 1 A 250 V za naprave klase II. Glavne mere ..... **JUS N.E3.572**

Predlog br. 7227 Utikač za naprave 1 A 250 V, za naprave klase II. Glavne mere ..... **JUS N.E3.573**

Predlog br. 7228 Natikač 6 A 250 V, sa kontaktom za uzemljenje. Glavne mere ..... **JUS N.E3.574**

Predlog br. 7229 Utikač za naprave, 6 A 250 V, sa kontaktom za uzemljenje. Glavne mere ..... **JUS N.E3.575**

Predlog br. 7230 Nerastavni natikač 6 A 250 V bez kontakta za uzemljenje. Glavne mere ..... **JUS N.E3.576**

Predlog br. 7231 Utikač za naprave 6 A 250 V, bez kontakta za uzemljenje. Glavne mere ..... **JUS N.E3.577**

Predlog br. 7232 Natikač 10 A 250 V, sa kontaktom za uzemljenje. Glavne mere ..... **JUS N.E3.578**

Predlog br. 7233 Utikač za naprave 10 A 250 V, sa kontaktom za uzemljenje. Glavne mere ..... **JUS N.E3.579**

Predlog br. 7234 Nerastavni natikač 10 A 250 V, bez kontakta za uzemljenje. Glavne mere ..... **JUS N.E3.580**

Predlog br. 7235 Utikač za naprave 10 A 250 V, bez kontakta za uzemljenje. Glavne mere ..... **JUS N.E3.581**

Predlog br. 7236 Natikač 16 A 250 V sa kontaktom za uzemljenje. Glavne mere ..... **JUS N.E3.582**

Predlog br. 7237 Utikač za naprave 16 A 250 V, sa kontaktom za uzemljenje. Glavne mere ..... **JUS N.E3.583**

Predlog br. 7238 Granična merila »ide« i »ne ide« za minijaturne natikače ..... **JUS N.E3.586**

Predlog br. 7239 Granična merila »ide« za natikač i »ne ide« za utikač za naprave, 1 A 250 V ..... **JUS N.E3.587**

Predlozi su posebno umnoženi i poslati zainteresovanim preduzećima. Interesenti koji ove predloge nisu dobili, mogu se obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd, p. fah 933) sa zahtevom da im se predlozi dostave.

ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA IZ OBLASTI ELEKTRIČNOG PRIKLJUČNOG PRIBORA ZA DOMAĆINSTVO I SLIČNE OPŠTE SVRHE

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. oktobar 1967.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju predlozi za reviziju sledećih jugoslovenskih standarda:

Predlog br. 7240 Priključni pribor za domaćinstvo i slične opšte svrhe. Tehnički uslovi i ispitivanja ..... **JUS N.E0.350**

Predlog br. 7241 Dvopolna priključnica 10/16 A 250 V, bez kontakta za uzemljenje. Glavne mere ..... **JUS N.E3.500**

Predlog br. 7242 Dvopolna priključnica 10/16 A 250 V, sa kontaktima za uzemljenje. Glavne mere ..... **JUS N.E3.501**

Predlog br. 7243 Granično merilo za mogućnost uvlačenja dvopolnih utikača. Glavne mere ..... **JUS N.E3.512**

Predlog br. 7244 Granična merila za mogućnost i nemogućnost uvlačenja dvopolnog utikača sa kontaktom za uzemljenje i bez njega. Glavne mere ..... **JUS N.E3.513**

Predlog br. 7245 Dvopolni utikač 10/16 A 250 V bez kontakta za uzemljenje. Glavne mere ..... **JUS N.E3.551**

Predlog br. 7246 Dvopolni utikač 10/16 A 250 V sa kontaktima za uzemljenje. Glavne mere ..... **JUS N.E3.552**

Predlog br. 7247 Dvopolni utikač 2,5 A 250 V za naprave klase II. Glavne mere ..... **JUS N.E3.553**

Predlog br. 7248 Dvopolni utikač 10/16 A 250 V za naprave klase II. Glavne mere ..... **JUS N.E3.554**

Predlog br. 7249 Granično merilo za prečnik čepova utikača. Glavne mere ..... **JUS N.E3.560**

Predlog br. 7250 Granično merilo za proveravanje nemogućnosti jednopolnog uvlačenja utikača u priključnicu. Glavne mere ..... **JUS N.E3.536**

Predlog br. 7272 Granična merila za najmanji i najveći otvor kontaktnih čaura. Glavne mere ..... **JUS N.E3.511**

Predlog br. 7273 Granična merila za zamenljivost i nezamenljivost utikača. Glavne mere ..... **JUS N.E3.562**

Predlozi su posebno umnoženi i poslati zainteresovanim preduzećima. Interesenti koji ove predloge nisu dobili, mogu se obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd, p. fah. 933) sa zahtevom da im se predlozi dostave.

ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA IZ OBLASTI GIMNASTIČKIH SPRAVA I SPORTSKIH REKVIZITA

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. oktobar 1967.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju sledeći predlozi standarda i to:

a) predlozi revizije važećih standarda:

Predlog br. 7251 Gimnastičke sprave. Vratilo podešljivo ..... **JUS Z.D1.020**
Predlog br. 7252 „ Razboj ..... **JUS Z.D1.025**
Predlog br. 7253 „ Krugovi, podešljivi ..... **JUS Z.D1.030**
Predlog br. 7254 „ Konj, univerzalni ..... **JUS Z.D1.035**

b) predlozi novih standarda:

Predlog br. 7255 Gimnastičke sprave. Vratilo, visoko ..... **JUS Z.D1.021**
Predlog br. 7256 „ Krugovi, visoki ..... **JUS Z.D1.031**
Predlog br. 7257 „ Konj sa hvataljkama ..... **JUS Z.D1.036**
Predlog br. 7258 „ Konj za preskoke ..... **JUS Z.D1.037**
Predlog br. 7259 „ Kozlić ..... **JUS Z.D1.040**
Predlog br. 7260 „ Odskočna daska za preskoke .... **JUS Z.D1.050**
Predlog br. 7261 Sportski rekviziti. Saonice ..... **JUS Z.D2.100**

Ove predloge izradio je Institut »Elan«, Begunje na Gorenjskem, koji su na dan 12. V 1967. razmotreni u stručnoj komisiji, u kojoj su učestvovali predstavnici Visoke škole za fizičku kulturu u Beogradu, Gimnastičkog saveza Slovenije, Jugoslovenskog zavoda za fizičku kulturu, Kombinata »Sport« Beograd, preduzeća »Sportoprema« Ljubljana, Savezne komisije za fizičku kulturu i Instituta »Elan« Begunje n/G.

Na bazi zaključaka stručne komisije, predlozi se u nešto izmenjenoj i dopunjenoj redakciji stavljaju na javnu diskusiju.

Predlozi su umnoženi i razaslani većem broju zainteresovanih ustanova i organizacija na razmatranje i stavljanje pismeno obrazloženih primedaba.

Na pismeni zahtev upućen Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju, Beograd, Cara Uroša br. 54, pošt. pregradak 933, predlozi će biti dostavljeni u potrebnom broju primeraka i ostalim ustanovama, organizacijama i preduzećima, koja imaju interesa da ove predloge prouče i stave svoje eventualne primedbe u gore navedenom roku.

ANOTACIJA PREDLOGA REVIZIJE STANDARDA IZ OBLASTI DRVNE INDUSTRIJE

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. oktobar 1967.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju sledeći predlozi revizije važećih jugoslovenskih standarda i to:

Predlog br. 7262 Greške drveta, merenje ..... **JUS D.A1.041**
Predlog br. 7263 Greške drveta, terminologija i definicije ..... **JUS D.B0.021**

Takođe se stavlja na javnu diskusiju predlog novog jugoslovenskog standarda:

Predlog br. 7264 Greške drveta, klasifikacija ..... **JUS D.A0.100**

Predlozi su izrađeni na bazi dokumentacije Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO). Posle razmatranja u stručnoj komisiji predlozi se stavljaju na javnu diskusiju.

Ovi predlozi su umnoženi i razaslati većem broju privrednih organizacija i ustanova na razmatranje i primedbe.

Ukoliko i druge organizacije i ustanove zainteresovane za ove predloge žele da ih dobiju radi proučavanja i eventualnog stavljanja primedaba, mogu se pismeno obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju, Beograd, Cara Uroša br. 54, pošt. pregr. 933.

ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA IZ OBLASTI DRVNE INDUSTRIJE

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. oktobar 1967.

Ovim se stavlja na javnu diskusiju sledeći predlog standarda i to:

Predlog br. 7265 Parket. Tanke parketne daščice ..... **JUS D.D5.022**

Predlog je izradio Institut za drvo u Zagrebu. U nešto izmenjenoj redakciji predlog se posle iznošenja pred stručnu komisiju stavlja na javnu diskusiju.

Primerci ovog predloga razaslati su na veći broj adresa zainteresovanih privrednih organizacija i ustanova na razmatranje i primedbe.

I ostale organizacije i ustanove koje nisu primile predlog a zainteresovane su, mogu ga dobiti na pismeni zahtev upućen Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju, Beograd, Cara Uroša 54, pošt. pregr. 933.

ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA IZ OBLASTI METODA MEHANIČKOG ISPITIVANJA LAKIH METALA

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. novembar 1967.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju predlozi jugoslovenskih standarda iz oblasti metoda mehaničkog ispitivanja lakih metala i njihovih legura i to:

Predlog br. 7266 Ispitivanje limova i traka 0,2 do 7 mm prostim savijanjem ..... **JUS C.A4.105**

Predlog br. 7267 Ispitivanje spljoštavanjem cevi od Al i Al-legura **JUS C.A4.107**

Predlog br. 7268 Ispitivanje cevi proširivanjem koničnim utiskivačem ..... **JUS C.A4.110**

Predlog br. 7269 Ispitivanje uvijanjem (torzijom) žice od Al i Al-legura ..... **JUS C.A4.116**

Predlog br. 7270 Ispitivanje namotavanjem žice od Al i Al-legura **JUS C.A4.119**

Predlog br. 7271 Ispitivanje zatezanjem žice od Al i Al-legura .... **JUS C.A4.122**

Gornje predloge pripremila je stručna komisija obrazovana od predstavnika proizvođača, potrošača i zainteresovanih ustanova. Predlozi su posebno odštampani i dostavljeni zainteresovanim.

Međutim, ukoliko još ima interesenata koji nisu dobili tekstove predloga, oni se mogu obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd, pošt. pregr. 933) sa zahtevom da im se pojedini predlozi naknadno dostave.

ANOTACIJA PREDLOGA REVIZIJE STANDARDA IZ OBLASTI ŠUMSKE EKSPLOATACIJE

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. oktobar 1967.

Ovim se stavlja na javnu diskusiju sledeći predlog revizije standarda iz oblasti šumske eksploatacije:

Predlog br. 7274 Oblo tehničko drvo. Stubovi za vodove ..... **JUS D.B2.020**

Predlog za reviziju ovog standarda podnelo je Preduzeće za impregnaciju drveta, Hoče. Posle razmatranja u stručnoj komisiji na dan 24. maja 1967. god. sastavljen je tekst predloga revizije ovog standarda i razaslan većem broju zainteresovanih privrednih organizacija i ustanova na primedbe ili saglasnost.

I ostale organizacije i ustanove, koje nisu primile predlog revizije a zainteresovane su da ga prouče i stave eventualne primedbe, mogu se pismenim zahtevom obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju, Beograd, Cara Uroša 54, pošt. pregradak 933.

ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA IZ OBLASTI DRVNE INDUSTRIJE

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. oktobar 1967.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju sledeći predlozi standarda iz oblasti drvne industrije i to:

Kuhinjski nameštaj i elementi kuhinjskog nameštaja

Predlog br. 7275 Karakteristike materijala i konstrukcije ..... **JUS D.E0.001**

Predlog br. 7276 Metode ispitivanja ..... **JUS D.E0.002**

Ovi predlozi su izrađeni na bazi odgovarajućih francuskih standarda, a potom prodiskutovani i prerađeni u stručnoj komisiji. U tako izmenjenoj redakciji stavljaju se na javnu diskusiju.

Predlozi su razaslati na veći broj adresa privrednih organizacija i ustanova na razmatranje i stavljanje primedaba, odnosno saglasnost.

Mogu ih dobiti i sve ostale zainteresovane organizacije i ustanove na pismeni zahtev upućen Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju, Beograd, Cara Uroša 54, pošt. pregradak 933.

MEĐUNARODNA STANDARDIZACIJA
PRIMLJENA DOKUMENTACIJA

Pregled važnijih dokumenata koje je Jugoslovenski zavod za standardizaciju primio od Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO) i Međunarodne elektrotehničke komisije (IEC).

Ova dokumentacija predstavlja pojedine faze rada, čiji je krajnji cilj donošenje međunarodnih preporuka sa područja standardizacije.

Preporučuje se zainteresovanima da koriste ovu dokumentaciju uvidom u prostorijama Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju ili putem izrade fotokopija ili mikrofilmova, a po posebnom pismenom traženju, uz obavezu plaćanja troškova foto- ili mikro-filmske reprodukcije.

ISO/TC 4 — Kotrljajni ležaji

Preporuke ISO:

br. 104 »Kotrljajni ležaji. Kolutni kuglični ležaji. Gabaritne mere. II izdanje, zamenjuje preporuku ISO/R 104—1959. Odeljak 2«,

br. 533 »Kotrljajni ležaji. Dvoredni cilindričnovaljčani ležaji tipa RD sa koničnim otvorom 1:12. Naročiti zahtev: tolerancija klase 5«.

Predlog preporuke ISO:

br. 943 »Kotrljajni ležaji. Cilindričnovaljčani ležaji. Unutrašnji radijalni zazor (rok za primedbe 15.VIII 1967).

ISO/TC 5 — Cevi i fitinzi

Preporuka ISO:

br. 531 »Cevi i fitinzi od livenog gvožđa za sanitarne svrhe za otpadne vode i ventilaciju«.

ISO/TC 6 — Papir, karton i celulozna pulpa

Preporuke ISO:

br. 534 »Određivanje debljine pojedinih listova papira«,

br. 535 »Određivanje apsorpcije vode papira i kartona (Metoda Cobb).

ISO/TC 8 — Brodogradnja

Preporuke ISO:

br. 508 »Konvencionalne boje za označavanje cevovoda za provod tečnosti ili gasova u instalacijama na zemlji i na brodovima«,

br. 538 »Konvencionalni znaci koji se primenjuju u šemama cevovodnih instalacija na brodovima«.

Predlog preporuke ISO:

br. 1240 »Pilotske lestvice« (rok za primedbe 15. VIII 67).

ISO/TC 20 — Vazduhoplovstvo

Preporuke ISO:

br. 530 »Mere jednopolnih kliznih (push-pull) sklopki za opšte potrebe na vazduhoplovima«,

br. 539 »Mere i otpor provodnika električnih bakarnih kablova otpornih prema toploti 260 °C) za vazduhoplovstvo«.

ISO/TC 25 — Liveno gvožđe

Predlozi preporuka ISO:

br. 1196 »Označavanje mikrostrukture grafita u livenom gvožđu« (rok za primedbe 1.VIII 1967),

br. 1197 »Ispitivanje žilavosti sivog liva na epruvetama bez zareza (rok za primedbe 1. VIII 1967).

ISO/TC 27 — Čvrsta mineralna goriva

Preporuke ISO:

br. 540 »Određivanje topljivosti pepela čvrstih goriva«,

br. 556 »Određivanje mikuma kod koksa«.

Predlozi preporuka ISO:

br. 1146 »Određivanje zapreminske mase koksa u velikim uzorcima« (rok za primedbe 1. VIII 1967),

br. 1147 »Određivanje relativne zapreminske mase« (rok za primedbe 1.VIII 1967),

br. 1148 »Određivanje stvarne zapreminske mase i poroznosti koksa« (rok za primedbe 1. VIII 1967).

ISO/TC 29 — Sitan alat

Preporuke ISO:

br. 513 »Primena metalnih karbida za obradu skidanjem strugotine. Označavanje glavnih grupa obrade i primene«,

br. 514 »Sigurnosni alat sa pločicama od metalnih karbida. Alat za unutrašnju obradu (Metrička serija)«,
br. 529 »Kratki ureznici mašinski i ručni«.

ISO/TC 34 — Poljoprivredni prehrambeni proizvodi

Predlozi preporuka ISO:
br. 1211 »Mleko. Određivanje sadržaja masnoće (Referentna metoda)« (rok za primedbe 1. VIII 1967),
br. 1212 »Proizvodi voća i povrća. Određivanje ukupnog suvog ostatka« (rok za primedbe 1. VIII 1967),
br. 1213 »Zelene banane. Uskladištenje i transportovanje« (rok za primedbe 1. VIII 1967),
br. 1223 »Meso i mesni proizvodi. Životinjska mast. Određivanje sadržaja nerastvornih nečistoća« (rok za primedbe 1. VIII 1967),
br. 1224 »Meso i mesni proizvodi. Određivanje sadržaja vlage i isparljivih materija« (rok za primedbe 1. VIII 1967),
br. 1225 »Meso i mesni proizvodi. Određivanje sadržaja vode (Metoda ekstrakcije)« (rok za primedbe 1. VIII 1967),
br. 1226 »Meso i mesni proizvodi. Određivanje tačke očvršćavanja masnih kiselina« (rok za primedbe 1. VIII 1967),
br. 1227 »Sveže voće i povrće. Uzimanje uzoraka« (rok za primedbe 1. VIII 1967)
br. 1228 »Začini i mirođije. Uzimanje uzoraka« (rok za primedbe 1. VIII 1967),
br. 1229 »Karfiol. Uskladištenje na hladnoći« (rok za primedbe 1. VIII 1967),
br. 1230 »Začini i mirođije. Ljuta paprika. Tehnički uslovi« (rok za primedbe 1. VIII 1967),
br. 1231 »Seme. Uzimanje uzoraka i metode ispitivanja« (rok za primedbe 1. VIII 1967),
br. 1232 »Meso i mesni proizvodi. Određivanje pepela« (rok za primedbe 1. VIII 1967),
br. 1233 »Meso i mesni proizvodi. Određivanje sadržaja azota (rok za primedbe 1. VIII 1967),

ISO/TC 35 — Sirovine za boje, lakove i slične proizvode

Preporuke ISO:
br. 150 »Sirovo, rafinisano i kuvano laneno ulje«,
br. 473 »Litopon«.
Predlog preporuke ISO:
br. 983 »Ultramarinski pigment« (rok za primedbe 15. VIII 1967),

ISO/TC 38 — Tekstil

Preporuka ISO:
br. 2 »Označavanje pravca uvoja tekstilne pređe i srodnih proizvoda. II izdanje (zamenjuje ISO/R2-1951 i ISO/R2/A/-1961).
Predlozi preporuka ISO:
br. 1222 »Ispitivanje postojanosti boje tekstila (V serija)« rok za primedbe 15. VIII 1967),
br. 1239 »Konac za ribarske mreže. Označavanje u teks-sistemu« (rok za primedbe 15. VIII 1967),

ISO/TC 42 — Fotografija

Preporuke ISO:
br. 515 »Dimenzije za stereografiju uz primenu objektiva za 35 mm filmsku traku, formata koji zahteva pet perforacija«,
br. 516 »Oznake trajanja (dužine) eksponiranja na obturatorima kod foto aparata«,
br. 517 »Oznake za otvor objektiva kod foto aparata«,
br. 518 »Sanke na kamerama za pričvršćivanje dodatnog pribora«,
br. 519 »Dimenzije malih priključaka za bljeskavicu (blic-lampu) za ručne kamere«.

ISO/TC 44 — Varenje

Preporuke ISO:
br. 545 »Dužine i tolerancije žice za zavarivanje koje nisu vučene ili ispitivane«,
br. 546 »Dužine i tolerancije žica za zavarivanje vučenih ili istiskivanih koje se isporučuju u pravim dužinama«,
br. 547 »Dužine i tolerancije elektroda za zavarivanje mekih čelika i niskolegiranih čelika visoke otpornosti«.
Predlozi preporuka ISO:
br. 1161 »Dimenzije vrhova pravih elektroda za elektrootporno zavarivanje (za opterećenja veća od 1500 kgf)« (rok za primedbe 15. VIII 1967),
br. 1163 »Sistem označavanja elektroda sa plaštom za ručno-elektrolučno zavarivanje sivog liva« (rok za primedbe 1. VIII 1967),
br. 1165 »Indikatori kvaliteta radiografskog snimka. Principi i označavanje« (rok za primedbe 15. VIII 1967),
br. 1166 »Preporučeni postupak za radiografsko ispitivanje sučeonih spojeva čeličnih limova debljine ispod 50 mm zavarenih topljenjem« (rok za primedbe 15. VIII 1967),
br. 1167 »Preporučeni postupak za radiografsko ispitivanje sučeonih spojeva čeličnih cevi debljine zida ispod 50 mm zavarenih topljenjem« (rok za primedbe 15. VIII 1967),
br. 1168 »Definicije glavnih radiografskih termina primenjenih u ISO-preporukama za zavarivanje« (rok za primedbe 15. VIII 1967).

ISO/TC 61 — Plastične materije

Preporuke ISO:

br. 537 »Plastične materije. Ispitivanje plastičnih materija pomoću torzionog klatna«.

Predlozi preporuka ISO:

br. 1217 »Plastične materije. Tehnički uslovi za polivinil hloridne smole« (rok za primedbe 1. VIII 1967),

br. 1218 »Plastične materije. Određivanje tačke omekšavanja poliamida« (rok za primedbe 1. VIII 1967),

br. 1220 »Plastične materije. Određivanje polipropilenskih kristalnih materija rastvorljivih u ključalom n-heptanu« (rok za primedbe 1. VIII 1967).

ISO/TC 65 — Manganske rude

Preporuke ISO:

br. 548 »Metode hemijskih ispitivanja manganovih ruda. Određivanje sadržaja barijumoksida (Atomska masa Ba: 137.36; molekularna masa BaO:153.36)«,

br. 549 »Metode hemijskih ispitivanja manganovih ruda. Određivanje konstitucione vode (molekularna masa 18,02)«,

br. 550 »Metode hemijskih ispitivanja manganovih ruda. Određivanje sadržaja titana (Atomska masa Ti : 47,90; molekularna masa TiO_2 :79,90)«,

br. 551 »Metode hemijskih ispitivanja manganovih ruda. Određivanje sadržaja cinka (Atomska masa Zn:65,38, molekularna masa ZnO:81,38)«,

br. 552 »Metode hemijskih ispitivanja manganovih ruda. Određivanje sadržaja kalcijumoksida i magnezijumoksida (Atomska masa Ca: :40,08; molekularna masa CaO:56,08). (Atomska masa Mg:24,32: molekularna masa MgO:40,32)«,

br. 553 »Metode hemijskih ispitivanja manganovih ruda. Određivanje sadržaja vanadijuma (Atomska masa V:50,95; molekularna masa V_2O_5:181,90)«.

ISO/TC 76 — Uređaji za transfuziju krvi

Predlog preporuke ISO:

br. 1221 »Oprema za transfuziju krvi za primenu u medicini« (rok za primedbe 15. VIII 1967).

ISO/TC 79 — Laki metali i njihove legure

Predlog preporuke ISO:

br. 1192 »Hemijska analiza aluminijuma i aluminijumskih legura. Fotometrijsko određivanje mangana (sadržaj mangana od 0,005 do 1,5%) (rok za primedbe 15. VIII 1967),

ISO/TC 86 — Rashladni uređaji

Predlog preporuke ISO:

br. 1190 »Ispitivanje i određivanje karakteristika uređaja za kondicioniranje vazduha u prostorijama« (rok za primedbe 15. VIII 1967).

ISO/TC 113 — Merenje protoka tečnosti u otvorenim kanalima

Preporuka ISO:

br. 555 »Merenje protoka tečnosti u otvorenim kanalima primenom ubrizgavanja rastvora«. 1 deo.

IEC/TC 10 — Izolaciona ulja

Preporuke za nova izolaciona ulja za transformatore i prekidače. Upućeno na saglasnost po šestomesečnom pravilu. Rok za glasanje je 15. oktobar 1967.

IEC/TC 12 — Radio-komunikacije

Preporuka za metode merenja koje se primenjuju na radio-otpremnike. Dodatak II sekciji šestog dela. Modulišući signali za merenje širine opsega i snage van opsega otpremnika zvučne radio-telefonije i radiodifuzije. Na glasanju po čestomesečnom pravilu do 31. 10. 1967.

IEC/TC 20 — Električni kablovi

Preporuke za izračunavanje struje trajnog opterećenja kablova (faktor opterećenja 100 %). Upućeno na saglasnost po šestomesečnom pravilu. Rok za glasanje je 31. oktobar 1967.

IEC/TC 39 — Elektronske cevi

IEC publikacija 67, II izdanje, 1966. god. Elektronske cevi. Cena 100 šv. fr.
Preporuka o mernim metodama cevi sa gasom. Na glasanju po čestomesečnom pravilu. Rok 31. 10. 1967.

IEC/TC 40 — Kondenzatori i otpornici za telekomunikacione uređaje

Preporuka za stabilne motane otpornike tipa 1. Na glasanju po čestomesečnom pravilu do 31. 10. 1967. Preporuka za kondenzatore sa keramičkim dielektrikom tipa 3. Preporuka definicija i metoda ispitivanja koje se primenjuju na stabilne otpornike.
Obe preporuke su na glasanju po šestomesečnom pravilu. Rok 31. 10. 1967.

IEC/TC 45 — Merni instrumenti u vezi jonizujućih zračenja

IEC publikacija 181 B — Druga dopuna publikacije 181:
Pregled električnih mernih aparata primenjenih za jonizujuća zračenja. Prvo izdanje 1966. Cena 48. — šv. fr.
IEC publikacija 231 — Opšti principi instrumenata za nuklearne reaktore. Prvo izdanje, 1967. Cena 25. — šv. fr.

IEC/TC 46 — Kablovi, žice i talasovodi za telekomunikacione uređaje

Preporuka za koaksijalne konektore za radio-frekvencije za kablove 96 IEC-17 i deblje. Na glasanju po šestomesečnom pravilu do 31. 10. 1967.

Preporuka prirubnica tipa D za talasovode R120—R180. Na glasanju po šestomesečnom pravilu. Rok 31. 10. 1967. Preporuka za kablove i žice niskih frekvencija sa PVC-izolacijom i omotačem. Deo drugi: specifikacija za signalne kablove sa običnim provodnicima za telekomunikacione uređaje i instalacije. Na glasanju po šestomesečnom pravilu. Rok 15. 11. 1967.

IEC publikacija 153—6 (I izdanje, 1967) Šuplji metalni talasovodi. Deo šesti. Posebni standardi za srednje pljosnate pravougaone talasovode. Cena 7.50 šv. fr.

IEC/TC 48 — Elektromehanički sastavni delovi za telekomunikacione uređaje

IEC publikacija 78 (III izdanje, 1967) Karakteristične impedanse i dimenzije koaksijalnih kablova za radio-frekvencije. Cena 7.50 šv. fr.

IEC/TC 50 — Klimatska i mehanička ispitivanja za telekomunikacione uređaje i sastavne delove

Preporuka dodatka IEC publikacija 68-2-5. Spektri udara i druge karakteristike oblika udara iz ispitivanja Ea. Rok za glasanje po šestomesečnom pravilu 15. 10. 1967. Zapisnik sa sastanka potkomiteta 50B u Londonu od 21. do 23. 11. 1966.

Preporuka za ispitivanje Sa: sunčano zračenje simulirano na površini tla. Na glasanju po šestomesečnom pravilu. Rok 15. 11. 1967.

Preporuka uputstva za ispitivanja sunčevog zračenja. Na šestomesečnom glasanju do 15. 10. 1967.

IEC/TC 51 — Feromagnetni materijali

Preporuka dodatka IEC publikaciji 221. Dimenzije magnetnih vijaka od feromagnetnog materijala. Na glasanju po šestomesečnom pravilu. Rok 30. 9. 1967.

IEC/TC 59 — Radna sposobnost električnih naprava za domaćinstvo

Preporuke za merenje radne sposobnosti električno grejane ćebadi. Upućeno na saglasnost po šestomesečnom pravilu. Rok za glasanje je 31. oktobar 1967.

KALENDAR ZASEDANJA

tehničkih komiteta, potkomiteta i drugih organa međunarodnih organizacija: Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO) i Međunarodne elektrotehničke komisije (IEC).

U ovoj rubrici objavljujemo nova sazvana i planirana zasedanja, prema informacijama iz žurnala ISO. Podaci o planiranim zasedanjima pod 2. su informativni; datumi i mesta ovih zasedanja biće objavljeni naknadno u tački 1 kalendara.

Zainteresovana preduzeća, organizacije i ustanove, koji žele da na svoj teret pošalju svoje stručnjake na neko od ovih zasedanja, treba da se obrate Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd, Cara Uroša br. 54) radi dobijanja potrebnih obaveštenja i uputstava.

Za učešće na zasedanju ISO i IEC potrebno je pismeno ovlašćenje Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju, pošto je JZS u tim organizacijama učlanjen u ime naše zemlje.

I. Sazvana zasedanja

6. i 7. VII	Pariz	ISO/TC 106	Materijal i proizvodi za zubarstvo
11—25. VII	Prag	IEC	Generalno zasedanje
17—21. VII	Molin (Ilinois)	ISO/TC 22 T	Poljoprivredni traktori
24—28. VII	Molin (Ilinois)	ISO/TC 23	Popljoprivredne mašine

II. Planirana zasedanja

Leto 1967.	London	ISO/TC 24/SC 2	Sita, određivanje granulometrijskog sastava sejanjem i drugim metodama. Kontrolno sejanje i mašine
Leto 1967.	London	ISO/TC 24/SC 3	Sita, određivanje granulometrijskog sastava sejanjem i drugim metodama / Industrijska sita
28. VIII — 5. IX	Streza	CISPR	Specijalni međunarodni komitet za radiosmetnje
Avgust ili septembar	Keln	ISO/TC 34/SC 6	Poljoprivredni prehrambeni proizvodi / Meso i mesni proizvodi
Septembar	London	ISO/TC 81	Jedinstveni nazivi za pesticide
5—8. IX	Varšava	ISO/TC 98	Osnove statičkih proračuna građevinskih konstrukcija
		ISO/TC 98/SC 1	Osnove statičkih proračuna građevinskih konstrukcija / Terminologija i simboli
		ISO/TC 98/SC 2	Osnove statičkih proračuna građevinskih konstrukcija / Obezbeđenje konstrukcija
		IS/TC 98/SC 3	Osnove statičkih proračuna građevinskih konstrukcija / Opterećenje sile i dr. dejstva
		ISO/TC 98/SC 4	Osnove statičkih proračuna građevinskih konstrukcija / Granice deformacija

5—15. IV	Štokholm	IEC/TC 3	Grafički simboli
11—13. IX	Madrid	ISO/TC 86/SC 5	Rashladni uređaji / Konstrukcija i ispitivanje frižidera za domaćinstva
11—23. IX	Varšava	IEC/TC 15	Izolacioni materijal
		IEC/SC 15A	Izolacioni materijal / Kratkotrajna ispitivanja
		IEC/SC 15B	Izolacioni materijal / Ispitivanje veka trajanja
		IEC/SC 15C	Izolacioni materijal / specifikacije
18—22. IX	Nju Hafen	IEC/SC 39A	Elektronske cevi za mikrotalase
21—23. IX	Rim	IEC/SC 2 G	Konstante sinhronih mašina
23—30. IX	Milano	ISO/TC 45	Guma
25—27. IX	Baden-Baden	IEC/SC 2H	Rotacione mašine / Tipovi kućišta i način hlađenja
25—27. IX	,,	IEC/TC 43	Električni ventilatori
25—29. IX	,,	IEC/SC 17A	Prekidači i kontroneri / Aparati visokog napona
25—30. IX	Nju Hafen	IEC/TC 39	Električne cevi
26—29. IX	Baden-Baden	IEC/SC 2F	Rotacione mašine / Dimenzije ugljenih dirki
27—29. IX	,,	IEC/SC 2B	Dimenzije rotacionih mašina
29. IX	,,	IEC/TC 2	Rotacione mašine
Septembar ili oktobar	Hag	ISO/TC 92	Ispitivanje protivpožarne otpornosti građevinskog materijala i konstrukcija
2—5. X	Njujork	ISO/TC 110	Vozila unutrašnjeg transporta
9—10. X	Zagreb	IEC/SC 14A	Energetski transformatori / Magnetni lim
11—13. X	Zagreb	IEC/TC 14	Energetski transformatori
9—14. X	Utreht	ISO/TC 61	Plastično materije
Prvih 15 dana oktobra	London	ISO/TC 29	Sitan alat
Oktobar	Pariz	ISO/TC 68/SC 2	Rashladni uređaji / Terminologija, definicije i oznake
17—24. X	Bukurešt	ISO/TC 89	Ploče od drveta ili drugih lignoceluloznih vlaknastih materija
		ISO/TC 89/SC 1	Ploče od drveta ili drugih lignoceluloznih vlaknastih materija / lesonit ploče
		ISO/TC 89/SC 2	Ploče od drveta ili drugih lignoceluloznih vlaknastih materija / iveraste ploče
		ISO/TC 89/SC 3	Ploče od drveta ili drugih lignoceluloznih vlaknastih materija / šper-ploče
27. X	Ankara	IEC/SC 18A	Kablovi i kablovske instalacije
30. i 31. X	Ankara	IEC/SC 20B	Kablovi niskog napona sa izolacijom od gume ili PVC-mase
Kraj oktobra, početak novembra	Lisabon	ISO/TC 54	Etarska ulja
1. i 2. XI	Ankara	IEC/TC 20	Električni kablovi
6—10. XI	Ženeva	ISO/TC 85	Nuklearna energija
15—18. XI	Milano	IEC/TC 52	Štampana kola
20—28. XI.	Brisel	IEC/TC 48	Naprave od poluprovodnika
		IEC/SC 48A	Grla za elektronske cevi i pribor
		IEC/SC 48B	Konektori
Jesen	Torino	ISO/TC 39	Mašine alatke

OBJAVLJENI JUGOSLOVENSKI STANDARDI

Službeni list SFRJ br. 8/67. od 15. II 1967. — 1 prim. n. din.

JUS P.F2.030 1967.	— Točkovi za šinska vozila. Telo točka izrađeno gnječenjem, za putnička i teretna kola koloseka 1435 mm. Oblik i mere	4,50
JUS P.F2.036 1967.	— Točkovi za šinska vozila. Monoblok-točkovi prečnika 920 mm, izrađeni gnječenjem, za putnička i teretna kola koloseka 1435 mm. Oblik i mere	5,50
JUS P.F2.050 1967.	— Osovinski sklopovi za železnička putnička i teretna kola koloseka 1435 mm. Sklopne mere i tolerancije	4,50
JUS P.F2.340 1967.	— Osovine za šinska vozila. Osovine sa valjčanim ležajima za kola koloseka 1435 mm. Sklop, oblik i mere delova	6,50

Navedeni jugoslovenski standardi obavezni su i stupaju na snagu 1. januara 1968.

Službeni list SFRJ br. 9/67. od 22. II 1967.

JUS N.F4.040 1967.	— Kablovski pribor Poklopci za spojnice. Glavne mere	3,50
JUS N.F4.042 1967.	— Kablovski pribor Obujmice za spojnice i glave. Glavne mere	3,50
JUS N.L1.120 1967.	— Bajonet-podnožja B 22. Glavne mere	4,50
JUS N.L4.055 1967.	— Podnožja za sijalice. Podnožje G 13 sa dva čepa. Glavne mere	3,50
JUS N.L4.056 1967.	— Granično merilo »ide« i »ne ide« za podnožje G 13 sa dva čepa. Glavne mere	3,50
JUS N.L4.057 1967.	— Granično merilo »ide« za podnožje G 13 sa dva čepa, na gotovim cevima, Glavne mere	3,50
JUS N.L1.075 1967.	— Granično merilo za proveru uspostavljanja kontakta za sijalice sa podnožjem E 14. Glavne mere	3,50
JUS N.L1.080 1967.	— Granično merilo za proveru zaštite od slučajnog dodira za sijalice sa podnožjem E 14. Glavne mere	3,50
JUS N.L1.202 1967.	— Sijalice za opštu upotrebu. Sijalice oblika kugle. Glavne mere i karakteristike	4,50
JUS N.L1.203 1967.	— Sijalice za opštu upotrebu. Sijalice oblika sveće. Glavne mere i karakteristike	4,50
JUS N.L1.210 1967.	— Podnožja za sijalice. Podnožja S 7. Glavne mere	3,50
JUS N.L1.211 1967.	— Podnožja za sijalice. Podnožja S 8,5. Glavne mere	3,50
JUS N.L2.511 1967.	— Minijaturne sijalice. Sijalice za osvetljavanje skala. Glavne mere i karakteristike	3,50
JUS N.L2.520 1967.	— Minijaturne sijalice. Sijalice za baterijske svetiljke. Glavne mere i karakteristike	3,50
JUS N.L2.530 1967.	— Minijaturne sijalice. Sijalice za bicikle. Glavne mere i karakteristike	3,50
JUS N.L4.030 1967.	— Tinjavi starter za fluorescentne cevi. Tehnički uslovi	7.—
JUS N.L4.032 1967.	— Tinjavi starter za fluorescetne cevi. Granična merila	4,50

Svetiljke za sijalice sa užarenim vlaknom:

JUS N.L5.110 1967.	— Tehnički uslovi i ispitivanja	34.—
JUS N.L5.111 1967.	— Svetiljke za vešanje. Dopunski tehnički uslovi	2,50
JUS N.L5.112 1967.	— Svetiljke za upušteno ugrađivanje. Dopunski tehnički uslovi	2,50
JUS N.L5.113 1967.	— Svetiljke sa podnožjem. Dopunski tehnički uslovi	2,50
JUS N.L5.114 1967.	— Ručne svetiljke. Dopunski tehnički uslovi	7
JUS N.L5.115 1967.	— Dekorativne svetiljke. Dopunski tehnički uslovi	3,50

Navedeni jugoslovenski standardi obavezni su i stupaju na snagu 1. januara 1968.

Kvačila za železnička vozila koloseka 1435 mm:

JUS P.F4.021 1967.	— Dispozicija	3,50
JUS P.F4.022 1967.	— Vreteno	3,50
JUS P.F4.023 1967.	— Stremen	3,50
JUS P.F4.024 1967.	— Navrtke	3,50
JUS P.F4.025 1967.	— Ručica	3,50
JUS P.F4.026 1967.	— Vešalice	3,50
JUS P.F4.027 1967.	— Oslonac ručice vretena. Svornjak ručice	3,50
JUS P.F4.028 1967.	— Prsten svornjaka kvačila. Prsten svornjaka ručice	3,50
JUS P.F4.051 1967	— Tegljenik za železnička vozila koloseka 1435 mm. Kuka tegljenika sa glavom	3,50

Produžni tegljenik za železnička kola, koloseka 1435 mm:

JUS P.F4.052 1967.	— Tegljenica	3,50
JUS P.F4.053 1967.	— Srednji nastavak tegljenice	3,50
JUS P.F4.054 1967.	— Školjka spojnice tegljenice	3,50

Navedeni jugoslovenski standardi obavezni su i stupaju na snagu 1. juna 1967.

Kolosečni pribor gornjeg stroja:

JUS P.B1.120 1967.	— Tirfoni sa ravnom naležnom površinom za šine preko 20 kp/m	3,50
JUS P.B1.150 1967.	— Rebraste podložne pločice tipa 45—0 i 49—0	3,50
JUS P.B1.151 1967.	— Rebraste podložne pločice tipa 45—1 i 49—1	3,50
JUS P.B1.154 1967.	— Obična podložna pločica tipa 22—4	3,50
JUS P.B1.155 1967.	— Obična podložna pločica tipa 22—5	3,50
JUS P.B1.156 1967.	— Obične podložne pločice tipa 35—6, 45—6 i 49—6	3,50
JUS P.B1.159 1967.	— Rebraste podložne pločice tipa 45—9 i 49—9	3,50
JUS P.B1.909 1967.	— Šinski ekseri. Tehnički uslovi za izradu i isporuku	4,50

Kolosečni pribor gornjeg stroja:

JUS P.B1.910 1967. — Vezice, podloške i pričvrsne pločice. Tehnički uslovi za izradu i isporuku 7

JUS P.B1.911 1967. — Tirfoni. Tehnički uslovi za izradu i isporuku 6,50

Navedeni jugoslovenski standardi obavezni su i stupaju na snagu 1. jula 1967.

Službeni list SFRJ br. 10/67 od 1. III 1967.

JUS N.E3.015 1967. — Granično merilo za proveru uspostavljanja kontakta na grlima E 14. Glavne mere 3,50

JUS N.E3.016 1967. — Granično merilo za proveru uspostavljanja kontakta i zaštite od slučajnog dodira na grlima E 14. Glavne mere 3,50

Grla za sijalice:

JUS N.E3.040 1967. — Granične mere metričkog navoja za nazuvicu. 3,50

JUS N.E3.041 1967. — Granične mere cevnog navoja za nazuvicu 3,50

JUS N.E3.042 1967. — Granična merila za proveravanje metričkog navoja za nazuvicu 3,50

JUS N.E3.043 1967. — Granična merila za proveravanje cevnog navoja za nazuvicu 3,50

JUS N.E3.082 1967. — Grla S 7 i S 8,5. Principi za konstrukciju 3,50

JUS N.E3.210 1967. — Sklopke za naprave. Tehnički uslovi i ispitivanja ..... 40.—

Sklopke za naprave:

JUS N.E3.211 1967. — Sklopke za savitljive vodove. Dopunski tehnički uslovi 3,50

Sklopke za naprave:

JUS N.E3.212 1967. — Sklopke sa mikro-razmakom. Dopunski tehnički uslovi 2,50

JUS N.E3.213 1967. — Sklopke za napon 600 V. Dopunski tehnički uslovi 3,50

JUS N.E3.532 1967. — Dvopolne priključnice 10/16 A, 250 V. Priključivanje pomoću šapa. Glavne mere 3,50

JUS N.E3.533 1967. — Dvopolne priključnice 10/16 A, 250 V. Priključivanje pomoću vijaka. Glavne mere 3,50

JUS M.C5.350 1967. — Ventili za boce za tečne plinove propan-butan od 5 do 15 kg punjenja. Glavne i priključne mere 3,50

JUS M.C5.351 1967. — Ventili za boce za tečne plinove propan-butan, punjenja 25 i 35 kg. Glavne i priključne mere 4,50

JUS M.C5.360 1967. — Regulatori pritiska za tečne plinove propan-butan, za protok 1 i 2 kg/h 7.—

JUS M.Z2.515 1967. — Zavarene čelične boce za propan-butan za punjenje 1 i 2 kg 4,50

Pleteni proizvodi za odevanje:

JUS F.D0.010 1967. — Muška pletena odeća. Sistem veličina i oznaka 5,50

JUS F.D0.011 1967. — Dečija muška pletena odeća. Sistem veličina i oznaka 4,50

JUS F.D0.012 1967. — Ženska pletena odeća. Sistem veličina i oznaka 4,50

JUS F.D0.013 1967. — Dečija ženska pletena odeća. Sistem veličina i oznaka 3,50

JUS F.D5.011 1967. — Muške pletene majice. Veličine i kvalitet izrade 3,50

Pleteni proizvodi za odevanje:

JUS F.D5.012 1967. — Muške pletene potkošulje. Veličine i kvalitet izrade 3,50

JUS F.D5.013 1967. — Muške pletene gaće. Veličine i kvalitet izrade 4,50

JUS F.D5.030 1967. — Dečije muške pletene majice. Veličine i kvalitet izrade 3,50

JUS F.D5.031 1967. — Dečije muške pletene potkošulje. Veličine i kvalitet izrade 3,50
JUS F.D5.032 1967. — Dečije muške pletene gaće. Veličine i kvalitet izrade 3,50
JUS F.D5.060 1967. — Ženski pleteni kombinezoni. Veličine i kvalitet izrade 4,50
JUS F.D5.061 1967. — Ženske pletene spavaćice. Veličine i kvalitet izrade 4,50
JUS F.D5.062 1967. — Ženske pletene gaćice. Veličine i kvalitet izrade 3,50
JUS F.D5.101 1967. — Dečije ženske pletene spavaćice. Veličine i kvalitet izrade 4,50
JUS F.D5.102 1967. — Dečije ženske pletene gaćice. Veličine i kvalitet izrade 3,50
JUS F.D5.150 1967. — Muški pleteni puloveri. Veličine i kvalitet izrade 4,50
JUS F.D5.151 1967. — Muški pleteni džemperi. Veličine i kvalitet izrade 4,50
JUS F.D5.152 1967. — Muški pleteni prsluci. Veličine i kvalitet izrade 3,50
JUS F.D5.200 1967. — Dečiji muški pleteni puloveri. Veličine i kvalitet izrade 4,50

Pleteni proizvodi za odevanje:

JUS F.D5.201 1967. — Dečiji muški pleteni džemperi. Veličine i kvalitet izrade 4,50
JUS F.D5.250 1967. — Ženske pletene bluze. Veličine i kvalitet izrade 4,50
JUS F.D5.251 1967. — Ženske pletene jakne. Veličine i kvalitet izrade 4,50
JUS F.D5.252 1967. — Ženski pleteni puloveri. Veličine i kvalitet izrade 4,50
JUS F.D5.300 1967. — Dečije ženske pletene bluze. Veličine i kvalitet izrade 4,50
JUS F.D5.301 1967. — Dečije ženske pletene jakne. Veličine i kvalitet izrade 4,50

Navedeni jugoslovenski standardi obavezni su i stupaju na snagu 1. januara 1968.

JUS H.M3.106 1967. — Pomoćna sredstva za gumu. Bitumenski omekšivač za kaučuk 5,50
JUS H.M8.112 1967. — Ispitivanje pomoćnih sredstava za gumu. Odredivanje gubitka pri sušenju čađi 3,50
JUS H.M8.113 1967. — Ispitivanje pomoćnih sredstava za gumu. Određivanje pepela u čađi .. 3,50
JUS H.M8.114 1967. — Ispitivanje pomoćnih sredstava za gumu. Određivanje nasipne mase čađi u obliku zrna 3,50

Gotovo krzno:

JUS G.S2.008 1967. — Način uzimanja uzoraka i opšte odredbe za metode ispitivanja krzna .. 4,50
JUS G.B1.510 1967. — Podela i opšte odredbe za jagnjeće i ovčije krzno u prirodnoj boji .. 4,50
JUS G.B1.511 1967. — Postavno krzno za stražarske, vozačke i železničarske bunde 4,50
JUS G.B1.512 1967. — Postavno krzno za obuću 4,50
JUS G.B1.513 1967. — Postavno krzno za rukavice 4,50
JUS G.B1.514 1967. — Krzno za grudnjake 4,50
JUS G.B1.515 1967. — Krzno za okovratnike za stražarske, vozačke i železničarske bunde .. 4,50
JUS G.B1.516 1967. — Krzno za uloške za odeću 4,50
JUS F.B2.100 1967. — Poliamidne pređe, tipa 6 i 66. Kudravka. Opšti uslovi 6,50

Navedeni jugoslovenski standardi obavezni su i stupaju na snagu 1. jula 1967.

Izdavač: **Jugoslovenski zavod za standardizaciju** — Cara Uroša 54 — Beograd, telefon broj 26-461. Odgovorni urednik: Slavoljub Vitorović, dipl. inž. — Distribucija preko izdavačkog preduzeća **»Naučna knjiga«** — Beograd, Knez Mihailova 40, pošt. fah 690. — tel. br. 625-791 — Cena pojedinom primerku n. din. 10. — Godišnja pretplata n. din. 80. — Pretplatu slati neposredno na naznačenu adresu distributora ili na žiro rač. br. 608-1-297-1.

Štampa: Beogradski grafički zavod — Beograd